

LETO XXXII / ŠTEVILKA 12, DECEMBER 2000 / POŠTNINA PLAČANA PRI POŠTI 2380 SLOVENJ GRADEC / CENA 260 TOLARJEV

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC

ČESTITKA VIHARNIKU
OB NOVEM LETU

Zahvale in čestitke k tebi Viharnik
naše naj hite,
kot potoček bistri v dolino.

Vse leto cvetje v venček
za nas si spletal,
ob letu tem ga dokončal.

Z nami v jutro se prebujal,
z nami hodil spat
in v sanje nas zazibal.

V skrivnostni plašč
zavito je Novo leto,
naj skupaj s tabo bo začeto,
v gumbov dvanajst je zapeto.

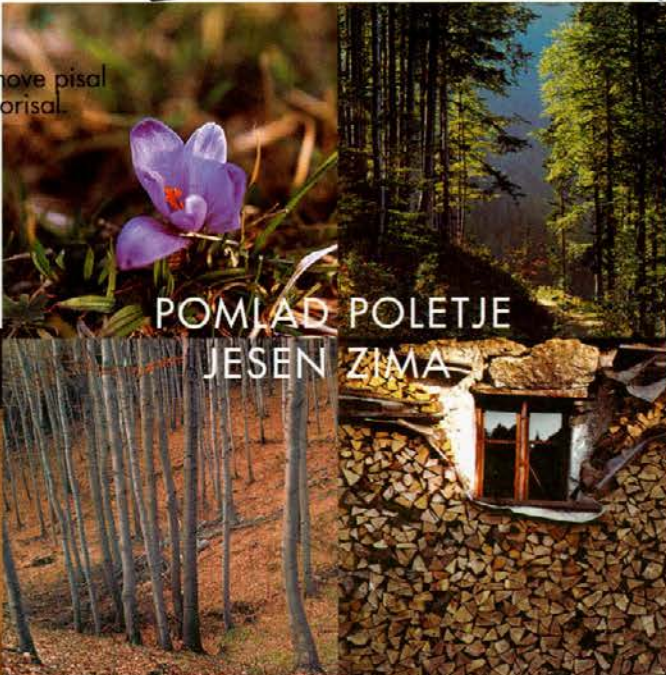
Odpiral boš vse leto
"skrivnostne gumbe",
vsak mesec dogodke nove pisal
in z lepimi slikami jih orisal.

Naj vsak odprti gumb
vodi nas v srečo
in veselje,
to so naše srčne želje!

Berta Rupčič

SREČNO, NASMEJANO,
ZDRAVO, BOGATO,
DELOVNO...
LETO
2001

POMLAD POLETJE
JESEN ZIMA

U V O D N I K

Gozdarji imamo prav gotovo skupen cilj, ne glede na različne naloge, ki jih danes opravljamo v tem skupnem prostoru, katerega večji del je prekrit z gozdom. Poleg znanja in strokovnosti, časa in energije, ki jih namenjamo za opravljanje našega dela, je medsebojno sodelovanje, zaupanje in nenazadnje prijateljstvo še posebej pomembno. Vse skupaj zagotavlja ohranitev tako splošno koristnih funkcij gozdne krajine, kot tudi omogoča optimalno pridobivanje materialnih dobrin, ki nam jih predvsem v obliki lesa nudi narava. Les je potrebno potem še skozi različne obdelave in proizvodne procese v različnih oblikah pripeljati do končnega porabnika. V tej verigi moramo vsi odlično opraviti svoje delo, vsi členi te verige morajo biti močni in med sabo povezani. Le takšna veriga je pogoj za dolgoročno zadovoljstvo vseh sodelujočih, za zadovoljstvo okolja, v katerem delujemo in osebno srečo vsakega posameznika.

Osebna sreča pa je največja vrednota, ki jo lahko dosežemo v svojem življenju. Srečo dosežemo predvsem z dobrimi odnosi z ljudmi na vseh področjih. Če nam to ne uspe, nismo srečni, ostale vrednote nam ne prinesejo pristnega veselja. Tudi dobro delovno vzdušje, ki je pogoj za visoko delovno uspešnost, lahko ustvarijo le srečni ljudje.

Ljudje imamo različne poglede, mišljenja, navade, interese, informacije, znanja ..., zato prihaja do konfliktnih situacij med nami. Prav je, da imamo svoje stališče, vendarle se je včasih smiselno tudi vprašati: ali je bolje, da vztrajamo pri svojem ali smo raje srečni.

Ob prehodu koledarskega leta želiva, da naju in Vas obdajajo srečni ljudje.

Silvo Pritržnik, univ. dipl. inž. gozdarstva IN spec. Milan Tretjak, univ. dipl.inž.gozdarstva
direktor Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec d.d. vodja ZGS Območne enote Slovenj Gradec

DOBRE STVARI OSTAJAJO

PODELITEV PRIZNANJ NAJBOLJ SKRBNIM LASTNIKOM GOZDOV V LETU 2000

GORAZD MLINŠEK, univ.dipl.inž.gozdarstva, Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Mesec december je čas raznih inventur in ocen dela v iztekajočem letu.

Za dobro opravljena dela si zelo prizadevni zaslužijo tudi razne nagrade in priznanja. Tudi gozdarji Zavoda za gozdove smo pričeli v lanskem letu z akcijo izbora najprizadevnejšega lastnika gozdov v vseh štirinajstih gozdnogospodarskih območjih naše gozdnate Slovenije.

Ocenjevanje najbolj skrbnega lastnika gozdov poteka iz malega v veliko. V krajevnih enotah predlagajo gozdarji svoje najbolj prizadevne lastnike. Posebna komisija pa po določenih kriterijih izbere najbolj prizadevnega lastnika v območni enoti. Pri ocenjevanju upoštevamo odnos lastnika do gozda, skrb za gozd, izvajanje gozdnogojitvenih in varstvenih del ter sečnje, velikost posesti, sodelovanje in upoštevanje strokovnih navodil javne gozdarske službe, sodelovanje z ostalimi ekološko osveščenimi javnostmi in drugo.

Ugotavljamo, da smo Korošci zelo odvisni od gozda, še posebno pa lastniki gozdov, predvsem kmetije, oblikovalci zaočkroženih celkov. "Skrb za svoj gozdnati svet v hriboviti Koroški", je tudi moto (vodilo) koroškega kmeta skozi več generacij. Med več kot 4000 lastniki gozdov v koroškem gozdnogospodarskem območju je težko izbrati najbolj skrbnega lastnika gozdov, saj si večina izmed njih prizadeva, da bi imeli skrbno negovan gozd.

V letu 2000 je komisija ZGS v Koroški regiji izbrala za najbolj skrbnega lastnika v slovenjgraškem območju lastnico gozdov Faniko Škrubej iz Bistre nad Črno. Fanika Škrubej je po smrti staršev postala lastnica Knezove domačije pod Smrekovcem. Z možem Jožetom nadaljujeta s tradicijo skrbnega dela z gozdom in ostalimi negozdnimi po-

Podelitev priznanj na Sinjem vrhu so se udeležili tudi direktor ZGS Andrej Kermauner (levi za mizo) in predsednik centralnega sveta ZGS (desni za mizo). Podelitev je vodil črnjan Tone Lesnik (vodja oddelka za stike z lastniki in javnostjo).

Fanika in Jože Škrubej na domačem dvorišču.

vršinami 160 ha velike hribovske kmetije. 130 ha gozda obdaja trdno koroško domačijo na nadmorski višini 1010 m. Strma pobočja Orožije in Bele peči varujejo gozdovi, vse do nadmorske višine 1540 m. 40 ha imajo varovalnega gozda. Večji del tega gozda je država vrnila Knezovi domačiji. Ta gozd obdaja visokogorski pašnik, kateri je z izgradnjo gozdne ceste postal za pašo ponovno

zanimiv. V preteklosti se je močno zaraščal, zato so želeli gozdarji na teh negozdnih površinah spremljati naravni razvoj zaraščanja in nastajanja gorskega gozda. Zaradi vse večjih interesov po visokogorski paši in drugačni rabi prostora, Bela peč ni več gozdni rezervat. Kljub temu se pri Knezu zavedajo varovalne vloge gozda. Da je dobro negovan in varovan gozd najboljša garancija za obstoj

visokogorske kmetije, sta vedela že starša Fanike, oče Ivan in Marija Dlopst. Pri Knezovih so se že v preteklosti radi zbirali gozdarji. Stari Knez je cenil njihovo strokovno delo. Čez 80 let je imel, ko je še rad stopil z revirnim gozdarjem v gozd. Skrb za gozd je vcepil tudi svoji hčeri Faniki in zetu Jožeku, ki se je kot gozdni delavec pri takratnem Gozdnem gospodarstvu priženil h Knezu. Hitro mu je zaupal in upošteval njegova dobra dela in nasvete. Brez težav sta stara Kneza prepustila kmetijo mladima gospodarjema. Fanika je z vso vnemo skrbela za svoja starša in družino. Bica jo je vzgojila v dobro gospodinjino. Tako se Fanika kljub velikim gospodarskim obveznostim ni odrekla urejanju zunanje okolice hiše in njene notranjosti. Pogostokrat pa je priskočila na pomoč pri delu v gozdu možu Jožeku. Morda ji je prav to težko delo pustilo posledice, da ne more več intenzivno pomagati pri negi gozda. Zato pa z veseljem neguje svojo družino. Hči Marina obiskuje višjo turistično šolo v Portorožu. H Knezovim že danes radi zahajajo turisti željni lepe narave in domačih dobrot. Da pa ne bo težav z vzgojo otrok, katerih včasih v Bistri ni bilo malo, bo

poskrbela druga hči Katja, ki obiskuje višjo vzgojiteljsko šolo v Mariboru. Na kmetiji živi tudi Pepi Dlopst sorodnik.

Faniki stoji trdno ob strani mož Jože. Skupaj tudi vestno gospodarita v gozdu. Knezi imajo spoštljiv odnos do narave in s tem tudi do gozda. Sodelovanje med gozdarji in domačimi je že tradicionalno. Mlada gospodarica nadaljuje z delom svojih staršev. Knezovo domačijo že več kot dvajset let obiskujejo najrazličnejši gozdarski strokovnjaki in drugi ljubitelji narave iz vseh koncev Slovenije in tujine. Med njimi so tudi študentje gozdarstva. Številni udeleženci strokovnih gozdarskih ekskurzij so se pri Knezu v preteklosti lahko prepričali in ponesli dober glas o domačnosti in pristnosti koroškega človeka in dobrem gozdarskem delu v slovenskih gozdovih širom po svetu. Tudi danes je tako! Pri Knezovih se zavedajo, kaj jim poleg gozda pomeni tudi cesta, zato za glavno in stranske krake skrbijo dobro tudi sami.

Tako Faniki kot Jožetu želimo, da bi še naprej sodelovala s strokovno gozdarsko službo, upoštevala nadaljnja strokovna navodila in se še udeleževala izobraževalnih dejavnosti ZGS.

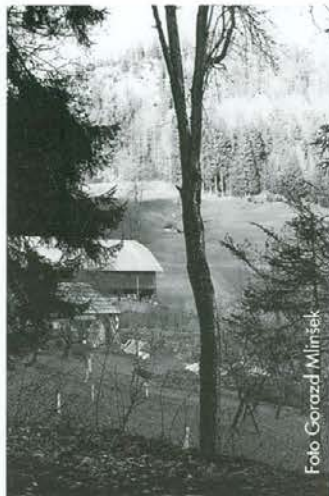

Foto Gorazd Mlinšek

Pri Knezu vestno skrbijo tudi za debelo jerebiko (obseg ima 43 cm) - hišno drevo.

K željam se pridružujejo tudi gozdarji Krajevne enote Črna, še posebno pa revirni gozdar v revirju Bistra Janez Svab, ki v Knezovem gozdu skupaj z domačimi z veseljem opravlja svoje delo.

Prireditve ob podelitvi priznanj najbolj skrbnim lastnikom gozdov je bila 7. decembra 2000 na Sinjem vrhu nad Ajdovščino, v območju enoti Tolmin. V turistični kmetiji Sinji vrh, od koder je lep razgled vse do morja, so se srečali "naj" lastni-

Foto Gorazd

Knezova domačija

ki iz vse Slovenije. Letos so bile med njimi izbrane tudi tri lastnice: Zofija Novak iz Gornje Trebuše (OE Tolmin) p.d. Na Brd, Zorka Fašarek iz OE Brežice in naša koroška lastnica.

V sosednjih območnih enotah pa so bili izbrani za najskrbnejše lastnike naslednji kmetje: v OE Maribor Milan Pernat (Lovrenc na Pohorju), v OE Celje Javornik Martin Starklj, p.d. Langer in v OE Nazarje Anton Drobež, p.d. Završnik (Florjan

nad Gornjim gradom). Tudi njim veljajo čestitke, še posebno pa ostalim najbolj skrbnim lastnikom v koroškem območju, ki so prišli v ožji izbor. Med njimi so Stanko Koprivnikar, p.d. Adam iz Mislinje, Ivan Pešl "Branijel" iz Kozjegga Vrha nad Dravogradom in Jakob Žaže, p.d. "Papež" iz Leš nad Prevaljami.

Vse tri bomo obiskali, z njimi pokramljali in jih predstavili v eni izmed naslednjih števil Viharnika. ▲

USPOSABLJANJA GOZDARJEV ZA DELO Z LASTNIKI GOZDOV

GORAZD MLINŠEK, univ.dipl.inž.gozdarstva, ☎ Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Strokovno sodelovanje gozdarjev javne gozdarske službe z lastniki gozdov je ena od vse bolj pomembnih nalog. Potrebno je pristno medsebojno sodelovanje in izmenjava informacij o gozdu, o delu v gozdu in drugih za lastnika in gozdarja zanimivih stvareh.

Gozdarji Zavoda za gozdove Slovenije sodelujemo z lastniki gozdov predvsem individualno (gozdnogojitveno načrtovanje, skupna izbira drevja za posek in druge aktivnosti) ali pa skupinsko z izvedbo raznih predavanj, tečajev ali delavnic. Čeprav smo na tem področju iz leta v leto vse bolj aktivni, smo znotraj naših vrst začutili potrebo po še boljšem vzajemnem sodelovanju in dodatnem lastnem izobraževanju na področju stikov z lastniki gozdov in komuniciranju, predvsem pa z delom z ljudmi in vodenju skupin.

Že leta 1999 se je Zavod za gozdove povezal z mednarodno organizacijo FAO, da bi skupaj izvedla projekt usposabljanja gozdarjev za delo z lastniki gozdov. Do realizacije tega projekta je prišlo zaradi medsebojnih usklajevanj in daljših priprav v letošnjem letu. Predhodno je potekala skupna analiza stanja na področju vzajemnega sodelovanja pri gospodarjenju z gozdovi. V mesecu maju in juniju so potekali skupinski razgovori z lastniki gozdov in zaposlenimi Zavoda za gozdove na

osnovi različnih vprašalnikov. Strokovnjaki FAO in ZGS so obiskali posamezne lastnike gozdov na območnih enotah Bled, Brežice, Celje, Kočevje, Kranj, Maribor, Nazarje, Novo mesto, Slovenj Gradec in Tolmin. Analiza in zbrani rezultati so bili v veliko pomoč pri nadaljnji realizaciji projekta.

Od 6. do 18. novembra je potekalo usposabljanje predhodno izbranih gozdarjev za trenerje, ki bodo izobraževali ostale gozdarje (revirne gozdarje in druge), kako sodelovati in izobraževati lastnike gozdov. Petnajstim udeležencem (12 iz ZGS, 1 iz gozdarskih inšpekcijskih vrst, 1 iz srednje gozdarske šole iz Postojne, 1 predstavnik kmetijske svetovalne službe) so bili predstavljeni napotki za pripravo, izvedbo in vrednotenje izobraževanja. Med petnajsterico

sva bila tudi Zdenka Jamnik, gojiteljica - načrtovalka v KE Radlje in jaz. V drugem delu izobraževanja pa sta se pridružila še Jerneja Coderl, revirna gozdarka iz KE Radlje in Primož Areh, revirni gozdar iz KE Mislinja. O izobraževanju odraslih in različnih oblikah izobraževanja ter usposabljanja za delo z lastniki gozdov nas je podučil priznani strokovnjak Miran Morano. Kako se lahko učimo na daljavo, nas je seznanil sodelavec in gonilna sila tečaja Jurij Beguš. Pri delu prihaja tudi do konfliktov. Kako prepoznati možnost konflikta, kako preprečiti konflikt in konfliktno situacijo, je podala v svojem prispevku magistra Milena Majcen. O različnih tehnikah druženja in izobraževanja so nas seznanili strokovnjaki FAO, ki temeljijo na medsebojnem sodelovanju in

skupnem določanju in reševanju določenih problemov. Naloga moderatorja je, da s pomočjo vodij aktivira vse sodelujoče, da tudi oni povedo svoje mnenje in rešitve.

Najrazličnejše tehnike medsebojnega izobraževanja so strokovnjaki preizkusili po vsem svetu - tako v tretjem svetu kot na Škotskem, v ZDA in drugje v Evropi. Zanimivo je bilo podajanje gozdarskega strokovnjaka s Škotske Andrewa Inglesa, Američana Jamesa Jonesa in drugih. Tudi mi smo se prepričali, da marsikatero od nam predstavljenih metod lahko koristno uporabimo tudi pri našem vsakdanjem delu. Obiskali smo posamezne lastnike gozdov in jih vzpodbudili, da so se nam odprli in nam podali zelo zanimive informacije in rešitve pri gospodarjenju z gozdom. Lastniki si želijo skupnega sodelovanja. Ena od oblik skupnega sodelovanja lahko poteka tudi v strojnih krožkih. Izkušnje o delovanju strojnih krožkov nam je podal sekretar strojnih krožkov Marjan Dolensek.

Celodnevna usposabljanja za trenerje so bila naporna in zanimiva.

Po enotedenskem odmoru smo se ponovno zbrali na Bledu. Za 21 gozdarjev iz vse Slovenije samostojno pripravili enotedensko usposabljanje. Tudi takrat smo povabili k sodelovanju lastnike gozdov (OE Bled, OE Ljubljana), ki so poudarili, da se jim zdi takšen način skupnega sodelovanja zelo zanimiv, saj jim dopušča, da tudi sami kaj povedo in prispevajo k boljšemu delu. Marsikje v preteklosti sodelovanje med gozdarjem in lastnikom ni bilo tako izvirno in odprto. Za naše območje lahko brez predsodkov potrdim, da so znali gozdarji že pred dvajsetimi leti in več prisluhniti koroškemu kmetu in so mu kot dobri svetovalci bili v veliko pomoč tako pri delu v gozdu kot izven njega.

Tritedensko usposabljanje je za nami, čaka nas prijetna dolžnost, da podamo svoje znanje tako sodelavcem kot lastnikom gozdov čim bolj kvalitetno in zanimivo. Tako bo sodelovanje med gozdarji in lastniki gozdov še trdnjše. ▲

Foto Gorazd Milinšek

1

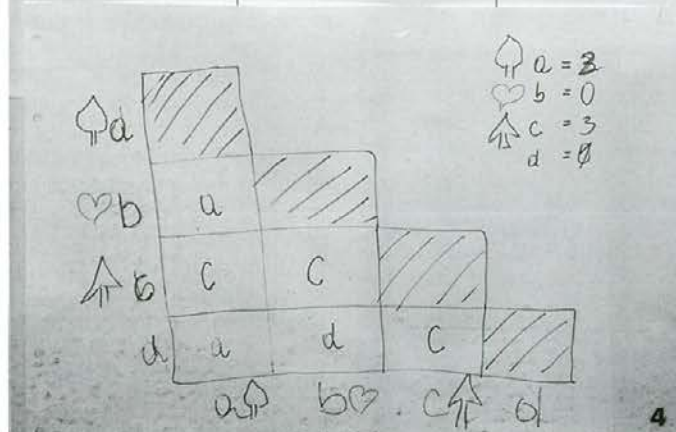
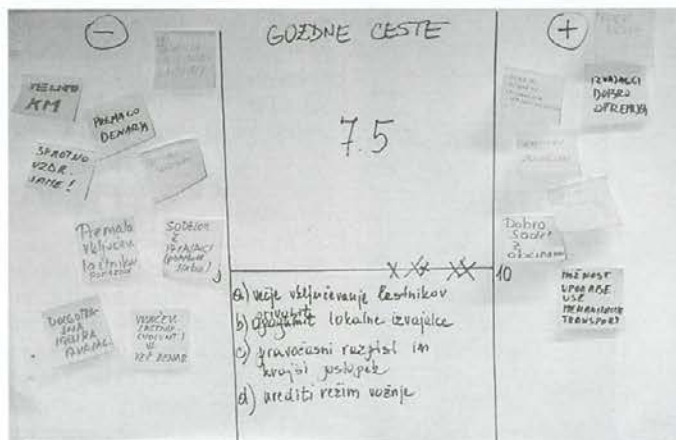

Foto Gorazd Milinšek

2

3

4

Foto Gorazd Milinšek

5

1. Friderich Schlegel, predstavnik FAO in Jurij Beguš pred podelitvijo certifikatov vsem udeležencem TOT in TOF.
2. Udeleženci TOF-a iz Dravske doline pri skupnem reševanju problemov v gozdu.
3. Gonilna šola pri izobraževanju gozdarjev na Bledu je bil Miran Morano (drugi z desne).
4. Lastniki gozdov so ob pomoči trenerjev reševali problematiko in dobre strani ter rešitve za gozdne ceste.
5. Skupno delo lastnikov gozdov in gozdarjev ZGS.

NAKLADAČI !

MARJAN ČUJEŠ

Pa ne tisti, o katerih pravimo, da veliko govore pa malo povedo, ampak smo pod tem imenom poznali delavce, ki so bili nepogrešljivi pri odpremi kamionov takrat, ko na teh še ni bilo nkladalnih naprav. Zgodba pa ne bi bila zaokrožena, če ne bi omenil tudi merilcev lesa in seveda šoferjev, ki so nazadnje tovor tudi odpeljali. Če bi hotel našteti vse te čudovite ljudi, s katerimi sem v svojih aktivnih letih sodeloval, bi bil spisec predolg, pa tudi mnogi znanci iz tistih dni so že preminuli. Nekaj imen pa bom le omenil, saj so še vedno globoko usidrana v zavesti vseh, ki smo jih poznali ali pa jih še srečujemo.

1

2

Od kar v Črni ni več "Gozdne", kot smo jo poznali nekoč, so tudi srečanja med nekdanjimi sodelavci le bolj naključna, kajti tudi turističnega tedna z vrhuncem "holcarskih" tekmovalij na stadionu, v taki obliki kot nekoč, ni več. Ker tudi na gozdarska srečanja upokojencev h Dularju na Sele prihaja zelo malo Črnjanov, ostanejo le vsakoletna srečanja ob Najevski lipi kot ena izmed prilik, da v miru pokramljamo o minulih časih.

Ko sem po raznih procesih združevanja takratnih podjetij tudi sam pristal med gozdarskimi šoferji v Črni na Koroškem, me je najbolj veselilo to, da sem prišel v skupino s takrat daleč najbolj uveljavljenim šoferjem Ivanom Vavkanom iz Prevalj. Občudoval sem ga že kot vajevec, saj je ob sobotah prihajal s svojim zelenim MAN-om v našo delavnico, kjer smo za podjetje GAP iz Maribora popravljali vozila.

V svojem poklicu je Ivan velik strokovnjak, dober kolega, predvsem pa neustrašen šofer in dovolj irmast, da tam, kjer njemu ni šlo od rok, tudi drugi nismo poizkušali. Veliko smo se naučili od njega, saj je bil tudi pri vzdrževanju vozila pred vsemi. Pri tem ga je dosegel le šofer mlajše generacije Štefan Krenkar iz Mislinje.

On je bil tisti voznik, ki je v svoji snažni kabini in s prefinjeno vožnjo tako navdušil dr. medicine dela, ko je opravljal teste o težavnosti voznškega poklica, da le - ta ni dobil vtisa, da je to delo res tako nevarno in težko. Tak je Štefan še danes, saj je njegovo družinsko podjetje "Cemprin" v Mislinji lahko vzgled vsem obratom s tako dejavnostjo. Pa ne samo v naši državi.

Vsi šoferji pa seveda nismo bili takšni in mnogim je poleti na platojih kamiona pognalo celo žito, saj smo takrat tvorili vse mogoče stvari za kmetije in odročne bajte v planinah.

Takrat, ko smo nakladali les še ročno, smo vozili v skupinah po dva ali trije kamioni, z merilcem in delavci "nakladači", kot so omenjeni že v naslovu. To so bili

sami krepki fantje, polni humorja, ki so ga pa pri svojem garaškem delu tudi potrebovali. Imena teh fantov omenjam samo zato, ker so bili moji prvi sodelavci pri Gozdnem gospodarstvu v Črni in ne zato, ker bi mi bili drugi, s katerimi sem se spoznal pri svojem delu pozneje, manj dragi. Moj prvi merilec je bil sedaj že pokojni Stanko Klemenc, nakladači pa Krajncjev Anza (Ivan) in Lukačevi (Srebretovi) fantje: Maks, Gustl in Ernest. Kar nekaj časa je trajalo, da sem spoznal njihove namere, saj sem jim kot neizkušen šofer pač večkrat nasedel. Vedno so si kaj izmislili in vzbujali tekmovalnost med šoferji: ta si upa več naložiti, oni si upa bolj hitro peljati, temu motor manj kadi, njemu pa bolj vleče, itd. Nekoč so mi zelo visoko naložili jamski les. Tovor so si ogledovali in nekaj med seboj mrmrali. Ko me je zaskrbelo, kaj da je narobe, je začel Anza: "Danes se bodo pa babe po Črni pravhale, ko boš peljal les skozi vas!" "Kaj pa", sem se ujel. "Kako velika jajca ima šofer, ki si upa peljati tako furo", je bil odgovor, nato pa krohot. Ko je pozimi zagorel neki mlin ob Javorskem potoku, sem se pozanimal, kako je prišel ogenj ven. "Streha je pogorela, je bil pa zunaj", mi je pojasnil veliki šaljivec, merilec Stanko. Še takrat, ko je kdo izmed njih zbolel, so se šalili, češ, da je doktor odkril, da ima le vodo v mehuruju.

Kljub težkemu delu pa v tistih letih ni manjkalo veselja in smeha. Nekoč sem vozil v skupini s Francem Drolcem iz Mušenika, ki je slovel po svojem veseljaštvu. Takrat še ni bilo ceste na Olševo, zato smo vozili les izpod vojaške karavle blizu izvira reke Meže. Bil je 21 junij in merilec Ramšakov Lojze je imel god. Da bi imeli več časa, so mene odpravili s hlodovino na mislinjsko žago, sami pa so najprej z Drolcem odpeljali "basengo" do Jelenove bajte, nato pa so se vračali nazaj pod Olševo, prej pa seveda še h kmetu Potočniku na malico. Jaz sem se med tem že vrnil in čakal na izogibalšču. Pri vozilu sem postoril še malenkosti, Drolca pa s prvo vožnjo ni

bilo od nikoder. V reki Meži, ki je tam še potoček, sem si hotel umiti roke, vendar sem jih hitro umaknil, kajti po sicer bistri vodi je nosilo neko sluzasto snov. Peš sem se odpravil do nakladalnega prostora in kmalu razvozljal uganko v vodi. Merilec Lojze je spal v visokem lapuhu, zamotan v jopič, da mu niso nagajale muhe, dva nakladača pa sta čepela ob potoku, druga dva sta ob zapiceni cepinih kar s kamiona praznila svoja želodca v vodo.

Šofer Franc, ki jim je za malico "zrihtal" mošt in kislo mleko, je po malem klel, saj še ene vožnje ni opravil. No, nakladači so si opomogli, jaz sem vzel v roke merilne klešče, dokler tudi godovnik Lojze ni prišel k sebi, da je napisal prevoznico. Ko smo naložili tudi moj kamion, smo Drolca dohiteli že po nekaj kilometrih pri Miheli žagi, kjer se je veselo vrtel z gostilničarko. Tam sem pustil tudi ostalo družčino, saj je bilo za ta dan "šihta" konec. Seveda so bili taki dnevi le izjema in smo nato vse izpade nadoknadili, zato tudi vodstvo podjetja zaradi tega ni dvigalo prahu.

Delo šoferjev v času, ko so še ročno nakladali, je bilo mnogo lažje kot je sedaj, ko je za vse sam. Res je, da smo imeli slabše spluzene ceste in tovornjake le z enim pogonom, vendar smo imeli s seboj delavce, ki so bili vedno pripravljene pomagati pri vseh težavah na terenu. Težje pogoje dela kot šofer ima vsaj po mojem prepričanju strojnik v gozdarstvu. To pa omenjam le zato, ker menim, da je bilo tudi delo nakladačev v tistih časih težje, kot delo sekačev. Vem, da se s to ugotovitvijo marsikdo ne bo strinjaal, vendar sem v mladosti tudi sam pomagal očetu sekaču pri njegovem delu, zato sem si o tem ustvaril svojo sodbo. Medtem ko imajo sekači možnost, da v poletnih mesecih začnejo z delom ob svitu in se nato ob opoldanski vročini umaknejo, ali pri spravlilu lesa celo čakajo na dež in se nato vsi premočeni v "olcarski" bajti ob ognju posuše, te možnosti nakladači niso imeli.

Če so v dežju naložili en kamion, so morali tudi drugega in tretjega. V slučaju, da je med tem nehala deževati, smo se šoferji vrnili in krog se je ponovil.

3

1. Prvi MAN pri podjetju GAP Maribor. Ob vozilu stoji šofer Ivan Vavkan.
2. Tako je bil pripravljen les v 50 letih, tudi po 1000 m³ in več na enem mestu.
3. Prvi z leve, Ivan Cajnko organizira konvoj za Krško - solidarnosten prevoz celuloze. Ob drugem kamionu stoji Ivan Vavkan.
4. Ob kamionih stojijo z leve: Ivan Vavkan, Tone Černač - šef GG Črna, Alojz Černeck - merilec, Franc Drolc - šofer. Na avtomobilih so nakladači.

Kjer les ni bil tasoniran, so ga morali dvigovati s tal in si pri tem pomagati tudi z vrvmi. Še bolj so trpeli pri nakladanju drogov, kadar so bili raztreseni ob cesti; vse na "horuk" in s cepinom na poteg. Po končanem nakladanju sta morala vsaj dva delavca, premočena od znoja ali od dežja, na kamion med hlode in kabino ali pa med jamski les na zadnjem delu vozila. Nikoli nisi vedel, ali ne boš med potjo s planine koga zaradi otrplosti izgubil. Vozili smo namreč tudi takrat, ko je zmrzovala nafta, ne le voda.

Če me kaj razveseli, me razveselijo srečanja s temi mojimi prvimi znanci, še posebej ko ugotovim, da jih humor še vedno ni zapustil.

Veselo se narežimo, ko se spomnimo, kak rožni venec je znal zmoliti Lukačev Gusti, kadar je moral prinesiti "burkle" s katerimi smo si pomagali pri naklada-

nju, kadar so bili cepini prekratki, ali kako je kdo hodil po Črni bos, obut le v "krampizlarje" in za stavo pojedel meter dolgo koprivo, pa odgriznil žabi krak in s pivom spil živega hrošča.

Pesem, ki govori, da na svetu ni "gurših in boljših" ljudi, za Črnjane in okoličane kar drži. Vsi, ki smo kdaj delali in živeli med njimi, se vsaj v mislih vedno radi vračamo med nje. Iz iskušenj vem, da so se v Črni lepo počutili vsi šoferji in strojniki, ki so prihajali na delo od drugod.

Kot da bi bile strme ceste tod manj nevarne ali hribi in grape bolj prijazne, kot drugod. Odgovor je v prej omenjeni pesmi. To so ljudje tod okoli. Kdor je kdaj vedril ves premražen na kmetijah pri Knezu v Bistri ali pri Janšku v Koprivni, ta gostoljubnosti in tistih dobrot z mize ne bo pozabil. Tudi dobrodušne Ratihove mame -

Knezove sosede, ki je šoferjem za božične praznike spletna in podarila volnene nogavice, nel Z naštevanjem teh primerov pa že delam krivico kmetijam na Platu, v Jazbini, v Javorju in Topli, kot tudi najrevnejšim prebivalcem teh krajev, ki v ničemer niso zaostajali od prej naštetih. Vsaj jaz ne bom nikoli pozabil najmanjše usluge, ki mi jo je kdaj kdo izmed teh ljudi storil.

Naj končam z lepo mislijo, ki jo je povedal kotuljski župnik ob zadnjem slovesu od Toneta Urankarja, gozdarskega šoferja, ki je tudi odrasčal v tem okolju, da "gozdovi okrog Crne oplemenitijo vse ljudi". Da tako ostane tudi v novem letu 2001, kot tudi v vseh, ki so nam še namenjena, pa vsem bralcem Viharnika želim tudi jaz. ▲

ŠTUDIJSKI KROŽEK "ŠINTLI" JE PRIČEL Z DELOM

JERNEJA ČODERL, univ.dipl.inž.gozdarstva, Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Neformalno izobraževanje odraslih v študijskih krožkih postaja uveljavljena, zanimiva oblika učenja. Tudi Zavod za gozdove Slovenije je v letu 1999 omogočil, da si je nekaj gozdarjev preko Andragoškega centra Republike Slovenije, pridobilo potrebno znanje za vodenje in mentorstvo študijskih krožkov. Iz območne enote ZGS Slovenj Gradec sva bili v izobraževanje vključeni Tonka Modic za vodjo in Jerneja Čoderl za mentorico študijskih krožkov.

Konec meseca oktobra smo pričeli s študijskim krožkom "Šintli" na območju katastrskih občin Av. Primož nad Muto in Sv. Trije kralji v revirju Radlje. Za nami je prvi sestanek krožka. Zbrali smo se na kmetiji "Žaucer", kjer sta v delo krožka pripravljena vložiti svoj del truda gospodinja Berta in gospodar Franc Placet. Na ustanovnem sestanku se je, poleg vodje in mentorja, zbralo dvanajst udeležencev. Skupina je zanimivo sestavljena, tako po starosti, kot glede predznanja o "šintlih". Mlajši del skupine o tej kritini ne ve veliko, med nami pa so starejši, ki so nacepili že veliko "šintlov" in z njimi prekrili prenekatero streho. In kdo so člani študijskega krožka: Franc Placet, Igor Mesner, Jožef Uršnik, Darko Lauko, Rudolf Okrogelnik, Simon Štruc, Damjan Kolč, Kristl Napotnik, Peter Zlatar, Alojz Valit, Dušan Okrogelnik, Lojze Ledinek. Krožku se bo pridružil še Ivan Onuk, ki pa je bil v času prvega srečanja zadržan.

Za začetek so si člani krožka ogledali fotografije objektov, ki so kriti s "šintli" v neposredni okolici njihovih domov. Ugotovili smo, da "šintli" še niso šli v pozabo, saj so z njimi kriti smerokazi, čebelnjaki, kozolci, kapelice, križi, počitniške hiše, visoke preže, nekdanje "kajze - bajte", pa tudi kakšna drvarnica, gospodarsko poslopje in celo nova stanovanjska hiša. V nadaljevanju smo se pogovarjali o času, v katerem so novejši kritine "šintle" izpodrinile in o vzrokih za nadomeščanje "šintlov" z drugimi vrstami kritin. Povzeli smo, da je "šintl" v našem okolju očesu prijetna in z naravo usklajena kritina, ki pa je sorazmerno draga

Erjavčeva - Stipaničeva kajza na Sv. Primožu nad Muto.

Člani krožka pred na novo pokrito Žaucerjevo kajzo.

in požarno manj varna, kot novejši kritine.

V nadaljevanju smo se pogovarjali o "šintlarci" - drevesu, katerega les je primeren za cepljenje "šintlov". "Šintlarce" rastejo v zatišnih legah, v jamah, redkeje jih najdemo na pobočjih ali celo na vrhovih. Skorja "šintlarce" je običajno značilno razbrzdana - v obliki "tolarjev".

Primerna drevesa rastejo v tesnem sklepu, veje so enakomerno razporejene in povešene. Razen smrekovega lesa je za cepanje "šintlov" primeren tudi jelov les. Za cepanje se izkoristi smrekovo ali jelovo deblo pol metra nad koreničnikom in do prvega venca vej. "Šintlarce" lahko na oko določimo le s 50% zanesljivostjo. Na stoječem drevesu se lahko poslužimo preizkusa, ko zasekamo deblo na južni strani, na koreničniku in poskusimo ta izsekan del cepiti. Drevo, ki je primerno za cepanje "šint-

lov" tudi značilno "puhlo" poje ob udarcu po debelu. Zvok je značilen, ker imajo ustrezna drevesa enakomerno, počasno rast, zato so branike (letnice) gosto razporejene in letni prirastki so enakomerni skozi daljše časovno obdobje. Zvok poslušamo ob udarcu s sekiro po debelu na višini 1,5 do 2 metra nad tlemi.

Po izčrpnem pogovoru o "šintlarci", ko so člani krožka navedli svoje izkušnje, smo navedene usmeritve praktično preizkusili. Odpravili smo se v "Žaucerjev" les in odšli do za posek odbranega drevesa smreke, ki je bila po gospodarjevem mnenju "šintlarca". Vsi možni vidni pokazatelji, preizkus zvoka ob udarcu po debelu in poskusno cepanje izsekanega dela so potrdili, da je drevo res "šintlarca". Zabrnela je motorka in drevo je zgrmelo na tla. Pogledali smo na panj, kako je smreka rasla in "šintlarski" veterani so enoglasno ugotovili:

Pohternikov čebelnjak.

"Bo se cepla, bo!" Tako ima naš krožek zagotovljen les za nadaljnje delo, posek ustrezne smreke pa je bilo tudi zaključno dejanje prvega srečanja krožka.

Člani krožka bomo odšli na enodnevno ekskurzijo na Veliko planino in si tam ogledali arhitekturne značilnosti planinskih oziroma planšarskih bivališč. Posebej nas bodo seveda zanimali "šintli", ki se nekoliko razlikujejo od naših, drugačen pa je tudi njihov način prekrivanja.

Na tretjem srečanju bomo izdelovali oziroma cepali "šintle". Seznanili se bomo s potrebnim orodjem za cepanje, se učili cepat in ocenjevali bomo kakovost "šintlov". Naslednje druženje bo namenjeno inpregnaciji "šintlov". To srečanje bomo popestrili s sodelovanjem zunanjega predavatelja. Peti sestanek krožka bo namenjen tehniki prekrivanja s "šintli". Za zaključek dejavnosti krožka načrtujemo pripravo zloženke o šintlih in izdelavo maketnih izdelkov, ki bodo ponazorili uporabo "šintlov".

Cilj krožka "šintli" je prenos znanja o tej kritini od starejše generacije na mlajšo. Opozoriti želimo na možnost cepanja "šintlov" kot na dopolnilno dejavnost na kmetijah. "Šintli" lahko pomenijo tudi boljše ovrednotenje votlih, piravih prvih hlodov, ki se morda dajo cepiti, a jih običajno kot odreske skurimo za ogrevanje domov.

Upam, da članom krožka začetna zagnanost ne bo pošla in, da bomo z združenimi močmi do pomladi 2001 dosegli zastavljene cilje. ▲

ŠTUDIJSKI KROŽKI - PRIMERNA OBLIKA IZOBRAŽEVANJA

TONKA MODIC, univ.dipl.inž.gozdarstva, Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Teče peto leto vključevanja delavcev ZGS v izobraževanje lastnikov gozdov. Prepričanje, da moramo delovati tudi na tem področju in da je to pomemben del našega dela, se je vsedlo. Zadovoljstvo se čuti tako pri lastnikih gozdov kot pri gozdarjih. Kvaliteta medsebojnih stikov in sodelovanje se je povečalo, stroka zopet pridobiva na ugledu, obseg in kakovost del v gozdu se večata, skratka, stvari v naši gozdnati krajini se razvijajo v prid lastnikov gozdov in v prid vsega tu živečega prebivalstva.

Vsebinsko tem, ki smo jih obravnavali v izobraževanju lastnikov gozdov, izhajajo iz njihovih vsakdanjih potreb, ki se jim pojavljajo pri delu v gozdu. To so teme s področja tehnologije pridobivanja lesa - priprava motorne žage in varno delo sečnje v gozdu, priprava in opremljenost traktorja za spravilo lesa, krojenje lesa. So pa prav tako pomembne teme s področja obnove, nege in varstva gozdov, pa poznavanje pomena vseh funkcij gozda. Lastnike gozdov zanima seveda tudi zakonodaja s tega področja. Zelo pomembno je poznavanje vzdrževanja gozdnih cest, tako tehnologije vzdrževanja kot njeno financiranje.

Področij, o katerih bi se bilo koristno in potrebno pogovarjati z lastniki gozdov, je še mnogo in se rojevajo iz vsakdanjih potreb in stisk. Eno takih je prav gotovo trženje gozdnih sortimentov. Vse preveč prevar je prisotnih, sortimenti se prodajajo oziroma odkupujejo po povprečnih cenah, vreden debeli les se izgublja v povprečnih cenah, droben les je težko prodati.

Kot uporabne oblike izobraževanja so se obnesla krajša predavanja, tečajji, predvsem pa delavnice. V slednjih lahko udeleženci sodelujejo s svojim znanjem, izkušnjami, predlogi. Na takšen način smo organizirali izobraževanje predvsem s področja gojenja gozdov, ki smo ga izvajali predvsem domači gozdarji, to je revirni gozdarji, gozdarji načrtovalci ter vodje krajevnih enot ZGS.

Udeleženci študijskega krožka pod veliko Planino (Kamniška Bistrica)

Stari in mladi se združujejo v študijskem krožku.

V lanskem letu pa smo se gozdarji ZGS vključili v izobraževanje za vodenje študijskih krožkov, ki ga je organiziral Andragoški center republike Slovenije. Ta oblika izobraževanja je že dokaj razvita in uporabljena v severnih delih Evrope, pa tudi pri nas si vse bolj utira

pot. V letošnjem letu so bili kot najboljši ocenjeni študijski krožki izvedeni v obmejnem pasu Slovenije. Gre pretežno za podeželski prostor, kjer je potreba ljudi po druženju zaradi redke naseljenosti večja. Temu sledi izobraževalna potreba ljudi. Študijski krožek lahko postane razvojni

na priložnost za manjša področja, vas, občino. Njegovo delovanje ima več učinkov in sicer na osebni ravni, ravni skupine in skupnosti ter na nacionalni ravni. Za posameznika pomeni sodelovanje v takšni obliki izobraževanja pridobivanje znanja, prenašanje le - tega na druge (prenos znanja in veščin na mlajše rodove), razvijanje organizacijskih in komunikacijskih sposobnosti. Ljudje v skupini razvijajo duh pripadnosti, se uče strpnosti, odgovornosti. V skupini spoznajo moč le - te, ko gre za reševanje nekih problemov v kraju. Delo skupine lahko ima ekonomski učinek za kraj oziroma skupnost, lahko pomeni odlično promocijo kraja, posebno ko gre za ohranjanje njegove identitete. Učinek študijskih krožkov je lahko velik tudi na nacionalni ravni. Država bi morala skupaj z ljudmi, ki živijo izven velikih centrov pripraviti nacionalni plan razvoja.

Geograf dr. Klemenčič ugotavlja, da je vsak človek bolj izobražen v svojem prostoru od vseh t.i. strokovnjakov, ki pridejo od drugod; pridejo v glavnem iz mest, od koder vidijo podeželje kot prostor za rekreacijo.

Na območju KE Radlje, občine Radlje, Muta, Vuzenica in Ribnica, je bilo v preteklih letih opravljenih že nekaj zelo uspešnih študijskih krožkov. Prvič se pojavljamo to zimo kot mentorji tudi gozdarji. Menim, da je poleg že utečenega izobraževanja lastnikov gozdov nov izziv za gozdarje vloga mentorja študijskih krožkov v svojem okolju. Gozdarji bi se lahko na takšen način aktivno vključevali v razvojne tokove podeželja kot - načeloma - dobri poznavalci potreb in problemov, ki spremljajo in se pojavljajo med ljudmi.

Za mentorstvo v študijskem krožku se je potrebno usposobiti in pridobiti ustrezno spričevalo. Upam, da bo ZGS v sklopu MKGP v prihodnje namenilo več denarja za usposobitev mentorjev. Prav tako upam, da jih bo usposobilo več na območjih, kjer je večja pripravljenost gozdarjev ter ljudi s podeželja za tovrstno izobraževanje. Menim, da to velja za obmejno slovenjgraško območje. ▲

POHORCI V PREKMURJU

TONKA MODIC, univ.dipl.inž.gozd.,

Zavod za gozdove Slovenije,
Območna enota Slovenj Gradec

Želja po druženju in izobraževanju je ena izmed odlik lastnikov gozdov, ki žive pretežno na celkih Pohorja in Kozjaka: Njihovo preživetje je v veliki meri odvisno od dela njihovih rok; delajo veliko, primeren dohodek pa dostikrat izostane.

Narava je čudežna in skrivnosta. Delati v sodelovanju z njo dobro zase in za vse ljudi, je nadvse zahtevna naloga. Celo življenje se je vredno truditi, da jo spoznavamo, jo poskušamo razumeti, da si pridobimo čim boljši kos kruha.

Kljub slabim vremenskim obetom in dežju v četrtek zjutraj sredi novembra ni bilo težko iti lastnikom gozdov iz revirjev Dravče in Primož na pot v Prekmurje. Revirna gozdarja Pavle in Tomaž sta skoraj v celoti napolnila velik avtobus gospoda Toplerja iz Vuzenice. Le dva, trije so se zadnji trenutek opravičili, so pač prišle nepredvidljive stvari vmes. Večina teh udeležencev se je v lanskim pomladi vključila v izobraževanje s področja nege gozdov in tehnologije pridobivanja gozdnih sortimentov.

Letos spomladi smo si ogledali mislinjske gozdove in gospodarjenje z njimi. Za jesen smo pa načrtovali ogled Prekmurja, večini udeležencev manj znanega dela Slovenije.

Na sedežu OE ZGS Murska sobota so nas čakali gostitelji. Vodenje naše ekskurzije je prevzel kar vodja območne enote Štefan Kovač, sodeloval pa je tudi revirni gozdar Andrej.

Odpeljala sta nas v Veliko Polano, kraj, kjer se je rodil in živel pisatelj Miško Kranjec. Nas pa so tam zanimali gozdovi črne jelše. Da bomo lažje prenašali mokro, so nas postregli kolegi gozdarji z žganjem, s prestami in kozarčkom čudovitega vina, pridelanega v vinogradu gozdarja Andreja.

Po predstavitvi Prekmurja kot specifičnega dela Slovenije, smo se odpravili po blatni cesti z dežniki v rokah na ogled jelševih gozdov. Da je jelša "smreka" Prekmurja, smo slišali v lanskem izobraževanju in da je njen les zelo moderen v pohištveni industriji. Tu smo zvedeli še več o njeni vzgojivosti in o rastiščnih razmerah, ki so potrebne za njeno rast. Je drevesna vrsta Pomurja, ker je tod visoka podtalna voda. Močno znižanje le-te, kjer so bila opravljena izsuševanja tal, bi lahko bilo usodno za obstoj te drevesne vrste. Sicer v optimalnih razmerah in ob ustreznih negi doseže v štiridesetih letih starosti višino 30 m in prsni premer preko 40 cm. Prav tako kot pri nas iščejo tudi tamkajšnji

gozdarji bolj racionalno proizvodnjo s pomočjo ustrezne vzgoje in nege.

Iz gozdov Velike Polane smo se odpeljali proti lendavskim goricam. Tam nas je čakalo tudi kosilo, še prej pa ogled cerkvice sv. Trojice, kjer smo slišali o nekaj pomembnih zgodovinskih dogodkih za ta kraj, vse do turških vpadov. Okrog cerkve je pokopališče s pretežno madžarskimi imeni in priimki pokojnih. Tod se dotika pomurske pokrajine Hrvaška in Madžarska.

V vinotoču Doris so nam postregli z bogračem, gibanico in vinom. Pa je naš vodja Štefan hitro pokomentiral, da bograč ni tisti "ta pravi"; glede vina smo pa obžalovali, da ni iz Andrejeve kleti.

Še hrastove gozdove smo si hoteli ogledati. Našli smo jih ob Muri, v Murski šumi, ob meji s Hrvaško. Prelepi so bili za naše oči! Koliko debelih, lepih dreves na malem prostoru. In zrasla so v razmeroma kratkem času 80 let. Tako hitro rast omogoča Mura z občasnim poplavljanjem in odlaganjem hranilnih snovi. Hrasti imajo kljub hitri rasti malo beljave.

Tudi tu razmišljajo o čim cenejši vzgoji in negi gozdov kot pri jelševih gozdovih. V obeh primerih sadijo manj sadik na hektar kot včasih, poskušajo z naravno obnovo, plevel žanjejo enkrat letno, pri redčenjih pa se trudijo s pravočasnimi ukrepi narediti najboljše za kvaliteto gozda. Ker so zaradi podražitve kurilnega

olja spet postala zanimiva drva, jim prva redčenja v državnih gozdnih spet opravljajo bližnji krajani. V mladih gozdnih jim dela škodo tudi jelenjad, zato morajo posajene sadike zaščititi z mrežo.

Gozdovi, ki smo si jih ogledali, so last Sklada KZG. Privatna gozdna posest je majhna. Lastniki pridobivajo iz gozda drva za kurjavo ter les za domačo porabo. Nega je večinoma podrejena letnim potrebam gospodinjstev po drveh. Zato ni čudno, da v vsej območni enoti opravijo le toliko nege, kot lastniki gozdov v KE Radlje.

Noč ni mogla prepričati, da si ne bi ogledali še plavajoči mlin na Muri in "otok ljubezni". Mlini so bili v preteklosti življenskega pomena za tukajšnje prebivalstvo. Pomurci z vsakoletnimi turističnimi prireditvami hočejo prepričati pozabo svoje bogate preteklosti.

V Murski Soboti smo se razšli z gostiteljem, kolegom Štefanom Kovačem. V imenu udeležencev smo se mu zahvalili za odlično vodenje po Prekmurju: po gozdovih, ki so tako različni od pohorskih, po poljih, ki so ravna, kot bi bila načrtana z ravnilom, po pokrajini, ki je drugačna in svojstvena.

Našega druženja s prekmurškimi gozdarji pa ne bi bilo brez finančne pomoči občine Vuzenica. Zato se vsem, ki so pokazali polno razumevanje za izobraževanje lastnikov gozdov v imenu vseh prisrčno zahvaljujem. ▲

KMETIJSTVO

KMETIJSKO GOZDARSKA ZBORNICA SLOVENIJE VOLITVE V SVET OBMOČNE ENOTE SLOVENJ GRADEC IN ODBORE IZPOSTAV

Mag. JOŽE PRATNEKAR

Zakon o ustanovitvi Kmetijske gozdarske zbornice Slovenije, ki ga je slovenski parlament sprejel leta 1999, predvideva delovanje zbornice po območnih enotah. Tako je v Sloveniji ustanovljenih 13 območnih enot KGZ, katerih najvišji organ je svet območne enote.

Območna enota Slovenj Gradec zajema območje Koroške, Šaleške doline in Gornje Savinjske doline.

V vsaki območni enoti pa bodo delovali še odbori na vseh izpostavah upravnih enot. To pomeni, da bo poudarek pri delu zbornice

predvsem na terenu, kot pravimo od spodaj navzgor. Problemi v kmetijstvu se porajajo na podeželju in zato je pomembno, da se leti prenesejo od posameznih odborov na izpostavah, preko svetov območnih enot na vrh zbornice. Le tako bo delo zbornice uspešno, saj smo bili doslej večkrat priča, da naši predlogi in zahteve v Ljubljani niso bili uslišani.

Na Koroškem smo si že vrsto let prizadevali, da dobimo svojo stanovsko in interesno organizacijo, ki bo zastopala interese našega kmetijstva. Kmetijstvo pri nas se sooča s povsem drugačnimi pro-

blemi kot na drugih območjih Slovenije. Večina kmetij je gorskih, skoraj vsaka ima v lasti gozd, glavna dejavnost je živinoreja, itd.

Kako uspešna bo zbornica, pa bo odvisno predvsem od delovanja posameznih odborov na izpostavah upravnih enot in od aktivnosti članov sveta območne enote. Vsem članom zbornice priporočamo, da se pri reševanju problemov v kmetijstvu aktivno vključujejo in preko organov zbornice prenašajo zahteve in predloge do ministrstva in nenazadnje do slovenske vlade.

V nedeljo, 3. decembra letos so

potekale volitve v svete območnih enot in odbore izpostav območnih enot KGZ.

V Območni enoti Slovenj Gradec je bilo v prvi volilni skupini v volilni imenik vpisanih 9.084 volivcev. Glasovalo je 1.804 volivcev, kar je 19,85 %.

V območni enoti sta bili dve listi: SOCIALDEMOKRATSKA KMEČKA ZVEZA (SDKZ) – gibanje za razvoj podeželja je prejela 277 glasov in KMEČKA LISTA (KL) – društvo za razvoj kmetijstva in podeželja 1.371 glasov. (156 glasov je bilo neveljavnih).

I. Volitve v svet Območne enote KGZ Slovenj Gradec (svet šteje 11 članov)

V prvi volilni skupini so bili izvoljeni naslednji člani (9 članov)

- JULKO PETRIČ, Javorje 2, Črna na Kor. (SDKZ)
- PETER POPIČ, Raduše 16, Podgorje, Slov. Gradec (KL)
- MIROSLAV LUŽNIK, Trbonje 23, Dravograd (KL)
- JOŽE ROČNIK, Zavodnje 31, Šoštanj (KL)
- JOŽEF RAKUN, Radmirje 25, Ljubno (KL)
- BRANKO KANOP, Sv. Anton na Pohorju 106, Radlje ob Dravi (KL)
- ŠTEFAN ŠTREKELJ, Breznica 12, Prevalje (KL)
- RUDOLF JEŽOVNIK, Paška vas 12, Šmartno ob Paki (KL)
- FELIKS KNEZ, Vrhe 35, Slovenj Gradec (KL)

V drugi volilni skupini (2 člana – volitve so potekale na Zadružni Zvezi Slovenije in na Gospodarski zbornici Slovenije, dne 7.12.2000) sta bila izvoljena naslednja člana:

- ANDREJ PRESEČNIK, Vrpolje 68, Mozirje (ZZ)
- VLADIMIR PLANINŠEK, Celjska 12, Slov. Gradec (GZ)

Volitve v odbore izpostav območne enote KGZ Slovenj Gradec

(volitve prve volilne skupine so bile 3. decembra, druge volilne skupine pa 7. decembra – zadružna zveza). Samostojni podjetniki, ki opravljajo kmetijsko, gozdarsko in ribiško dejavnost za odbore izpostav niso predlagali svojih kandidatov).

Odbor izpostave območne enote Dravograd

- IVAN VRHOVNIK, Otiški vrh 49, Dravograd (SDKZ)
- MIROSLAV LUŽNIK, Trbonje 23, Dravograd (KL)
- HINKO ROTOVNIK, Otiški vrh 67, Dravograd (KL)
- MARIJANA KOGELNIK, Podklanc 5, Dravograd (KL)
- MATJAŽ KREVIH, Vič 2, Dravograd (KL)
- DANICA RAMŠAK, Meža 116, Dravograd (ZZ)

Odbor izpostave območne enote Mozirje

- DAVORINA BIDER, Dol suha 3, Mozirje (KL)
- VIDEK PRUŠNIK, Savina 75a, Ljubno ob Savinji (KL)
- MONIKA KUMER, Krnica 52, Luče (KL)
- STANISLAV ZAGOŽEN, Bočna 97, Gornji Grad (KL)
- VINKO ŠPEH, Podvolovjek 31, Luče (KL)
- IVAN ACMAN, Šmihelj 29, Mozirje (ZZ)

Odbor izpostave območne enote Radlje ob Dravi

- DANIEL BREZOVNIK, Št. Janž pri Radljah 47, Radlje (SDKZ)
- BRANKO KANOP, Sv. Anton na Pohorju 106, Radlje (KL)
- KAREL TERTINEK, Sv. Primož nad Muto 13, Muta (KL)
- JOŽEF VOLMAJER, Zg. Kapla 51, Podvelka (KL)
- ANDREJ PETRUN, Hudi kot 2, Ribnica na Pohorju (KL)
- ANA TALJAN, Vorančeva 13, Radlje ob Dravi (ZZ)

Odbor izpostave območne enote Ravne na Koroškem

- ZVONKO POTOČNIK, Zelenbreg 17, Ravne na Kor. (SDKZ)
- ŠTEFAN ŠTREKELJ, Breznica 12, Prevalje (KL)
- JANEZ KOČNIK, Topla 11, Črna na Kor. (KL)
- RUDOLF JUTERŠEK, Strojna 5, Ravne na Kor. (KL)
- VERONIKA ŠUMNIK, Brinjeva gora 24, Prevalje (KL)
- MATEJ GORENŠEK, Podgora 35, Kotlje (ZZ)

Odbor izpostave območne enote Slovenj Gradec

- JOŽE URBANCL, Straže 86, Mislinja (KL)
- VINKO LENART, Podgorje 121, Slovenj Gradec (KL)
- EMIL ŠAVC, Troblje 25, Slovenj Gradec (KL)
- MARJAN HARTMAN, Vrhe 72, Slovenj Gradec (KL)
- BRANKO KRENKER, Podgorje 88, Slovenj Gradec (KL)
- STANISLAV KOPRIVNIKAR, V. Mislinja 11 Mislinja (ZZ)

Odbor izpostave območne enote Velenje

- SONJA ARLIČ, Škale 82, Velenje (KL)
- SILVESTER MEŽNAR, Florjan 16, Šoštanj (KL)
- ANTON SPITAL, Gaberke 294, Šoštanj (KL)
- STANISLAV AZMAN, Paška vas 17, Šmartno ob Paki (KL)
- DANILO UŠEN, Ložnica 24, Velenje (KL)
- IVAN DREV, Florjan n.h., Šoštanj (ZZ)

Opomba!

Kratice:

- SDKZ: volilna lista – predlagatelj kandidatov SOCIALDEMOKRATSKA KMEČKA ZVEZA – gibanje za razvoj podeželja;
- KL: volilna lista – predlagatelj kandidatov KMEČKA LISTA - društvo za razvoj kmetijstva in podeželja;
- ZZ: Zadružna Zveza Slovenije – izvolitev druge volilne skupine;
- GZ: Gospodarska zbornica Slovenije – izvolitev druge volilne skupine;

V začetku januarja 2001 se bo konstituiral svet območne enote in vsi odbori izpostav. Na prvi seji bodo izvolili predsednika, sprejeli program aktivnosti in sprejeli druge sklepe v skladu z ustanovitvi Območne enote KGZ Slovenj Gradec.

ZAKLJUČEK

Volilna udeležba v svete območnih enot in odbore izpostav je bila na vseh voliščih v Sloveniji dokaj skromna. Verjetno je vzrokov za to več. Morda so bili člani zbornice premalo seznanjeni z aktivnostmi pri pripravi na volitve. Vsekakor je eno volišče v občini premalo, saj so imeli ponekod volivci do volilnih mest kar dolgo pot.

Morda bi kazalo spremeniti zakon o KGZ v tistih določilih, ki gre za volitve v svete območnih enot in v odbore izpostav. Ta volitve bi v bodoče lahko opravili kar na zborih kmetov članov KGZ. ▲

Na 3. seji Sveta Kmetijske gozdarske zbornice Slovenije, ki je bila v petek, 15. decembra 2000, je bil za v.d. vodje Območne enote Kmetijske gozdarske zbornice Slovenj Gradec imenovan Jože Pratnekar. Omenjeno funkcijo bo opravljal neprofesionalno. Njegov naslov: Jože Pratnekar Trg 67, Prevalje, tel. 02 82 40 230, 041 475 473.

47.GOSTINSKO TURISTIČNI ZBOR

AMALIJA CEKLIN, dipl.inž.kmetijstva

Letošnji gostinsko turistični zbor je potekal od 16. do 18. oktobra v Kranjski gori. Na tem srečanju gostinskih delavcev Slovenije, kjer potekajo tekmovanja in razstave v vseh mogočih gostinskih dejavnostih, sodelujejo tudi gospodinje s turističnih kmetij v tekmovanju o pripravi rezančnega testa ter domačega narezka. Koroško je letos zastopala turistična kmetija REHT iz Mežice. Tekmovanja se je udeležila Danica Peter in je v konkurenci osmih gospodinj prejela srebrno priznanje. Iskrene čestitke!

In kako poteka samo tekmovanje? Kmetice se predhodno prijavijo in prejmejo pravilnik tekmovanja. Vse sestavine za izdelavo pogrinjka in domačega narezka za dve osebi kot tudi za izdelavo rezančnega testa prinesejo s seboj. Čas tekmovanja je omejen na 90 minut.

Izdelke ocenjuje tričlanska komisija po naslednjih kriterijih:

- priprava delovnega mesta,
 - racionalna izraba materiala in časa,
 - čistoča, izgled, izbor in okus jedi.
- Pri pripravi pogrinjka pa upoštevajo:
- splošni videz in celotni vtis mize,
 - izvirnost in domiselnost,
 - strokovna sestava.
- Tekmovalka prejme zlato, srebrno ali bronasto priznanje, če doseže zadostno število točk.

Za doseženo priznanje Danici iskreno čestitam. Moram povedati, da se je zelo potrudila in da je bil njen narezek res nekaj izvirnega. Če ne verjamete, vrata turistične kmetije "Reht" so odprta za ljubitelje različnih dobrot. Prepričajte se sami! ▲

NEKAJ UTRINKOV S TEČAJEV ZA KMEČKE ŽENE IZ MISLINJSKE DOLINE

DANICA ONUK, inž.kmetijstva, Svetovalka za kmečko družino in dopolnilne dejavnosti

V mesecu novembru in decembru 2000 je potekalo nekaj tečajev, na katerih so si kmečke žene in dekleta Mislinjske doline pridobile znanje in veščine iz kulinarike in ostalih področij.

1. Tako so se 3. novembra 2000 žene iz Dovž, Straž, Razborce, Male Mislinje, Mislinjske Dobrave in drugih krajev udeležile tečaja "priprava štrukljev", ki je potekal v osnovni šoli Mislinja. Tečaj je vodila Marija Rošar iz Maribora, udeležilo pa se ga je 18 tečajnic. Naučile so se pripraviti veliko vrst kuhanih in pečenih štrukljev iz različnih vrst testa in nadevov, tako da si bodo lahko pope-

strile vsakdanje jedilnike.
2. Enakega tečaja se je v soboto, 18. novembra 2000, prav tako v osnovni šoli Mislinja, udeležilo 12 žena iz Kozjaka, Doliča, Pake in dela Završ.
3. Za žene iz Završ in okolice pa je bil v sredo, 15. novembra organiziran tečaj "peka kruha" v gostilni Meh v Završah. Vodila ga je nam že dobro poznana učiteljica Marija

Prajner iz Maribora. 21 tečajnic je naučila speči 7 vrst kruha, francoske rogljiče in krofe. Poleg tega pa so se učile oblikovati tudi preste, kajzerce, žemlje in ostalo pecivo iz kvašenega testa.
4. Poleg kulinaricnih tečajev pa je bil 29. novembra organiziran tudi prikaz izdelovanja cvetličnih aranžmajev, ki je bil v gostilni Meh v Završah. Vodila ga je cvetličarka Mia Godec, udeležilo pa se ga je 17. žena in deklet.

5. Na našem območju smo v okviru naše službe prvič letos organizirali tudi dvodnevni tečaj "slikanje na svilo", ki je tokrat potekal v prostorih župnišča v Sentilju pod Turjakom in sicer v petek in soboto 1. in 2. decembra. 21 tečajnic se je preizkusilo v umetnosti slikanja na svilo, kjer jih je usmerjala Marjana Herič iz Lehna na Pohorju. Zase in za svoje domače so si poslikale rute, šale in kravate.

Podobni tečaji in tudi z drugimi vsebinami bodo organizirani tudi v prihodnjem letu za vsa področja za kmečke žene obeh občin v Mislinjski dolini. Program izobraževanja bo predstavljen na občnem zboru društva kmetič Mislinjske doline, lahko pa nam ga pomagata s svojimi predlogi še dopolniti in popestrili. Svoje interese in predloge lahko zaupate svojim zastopnicam na terenu ali svetovalki.

OZNAČEVANJE GOVEDI

VINKO GOLOB, inž.kmetijstva

5 1. januarjem 2001 stopi v veljavo v Sloveniji nova odredba o označevanju in registraciji govedi.

Vsa goveda v Sloveniji morajo biti označena in imeti uradno obvezno dokumentacijo, da se lahko kadar koli ugotovi njihova istovetnost. Glavni namen označevanja živali je varovanje zdravja ljudi, varstvo potrošnikov in zdravstveno varstvo živali. Ob enem pa bomo podatke koristili za selekcijo, rodovniško in reprodukcijsko službo, kot tudi za ugotavljanje staleža živali za potrebe statistike, finančnih ukrepov in kontrole.

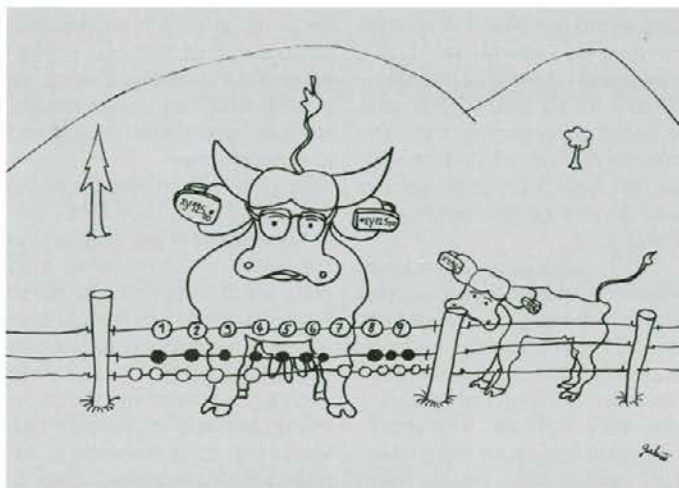
Fizično označitev živali pomeni, da sta v obe ušesi pravilno vstavljeni ušesni znamki, izpolnjeni vsi predpisani podatki in le - ti poslani v centralni register govedi. Centralni register živali vodi za celo Slovenijo SIR (služba za identifikacijo in registracijo v okviru ministrstva), ki jo vodi ministrstvo. Ta služba pripravlja in izdaja obvezno dokumentacijo za živali, nabavlja in razpošilja obvezno dokumentacijo ter vodi evidenco o ušesnih številkah.

Centralni register živali uporablja veterinarska služba, žvinnorejska služba, veterinarska in kmetijska inšpekcija ter druge službe v skladu s predpisi.

Živali lahko označi rejec sam, ali pa jo označi veterinarska organizacija ali kmetijski zavod, ki mora biti registriran za opravljanje te dejavnosti. Ušesna številka je rumene barve, plastična in sestavljena iz dveh delov, ki se ob uporabi spojita in ju ni možno več ponovno uporabiti. Na ušesni številki na sprednji strani je odtisnjena dvomestna oznaka Slovenije SI, osemestna nepopolnoljiva številka, pri čemer je prva številka kontrolna in črtna koda identifikacijske številke. Zadnje štiri številke so večje zaradi nepoznavanja na daljavo. Enak odtis je tudi na zadnji strani ušesne znamke.

Ob označitvi živali označevalec napiše potrdilo, ki pa vsebuje naslednje podatke:

- identifikacijsko številko živali,
- vrsto živali,
- spol govedi,
- pasmo govedi,

KARIKATURA

GORAZD MLINŠEK

- datum rojstva govedi,
- identifikacijsko številko matere,
- identifikacijsko številko očeta,
- ime in priimek oziroma naziv in naslov imetnika živali ter številko kmetijskega gospodarstva (KMG MID), če jo ima,
- popoln naslov imetnika živali in njegov KMG MID, če jo ima, kadar je različen od imetnika živali,
- kodo označevalca, kadar le - ta ni imetnik živali,
- podpis označevalca,
- podpis imetnika živali.

En izvod imetnik živali, če je označeval sam, v osmih dneh pošlje organizaciji, kjer je dobil ušesno znamko. Dospelo potrdilo velja kot zahtevek za izdajo potnega naloga. SIR pa pošlje imetniku živali potni list v 14. dneh od prejema potrdila o označitvi.

Žival mora biti označena do 20. dne starosti, oziroma prej, če se opravi premik na drugo lokacijo. Imetnik živali naroča ušesne znamke pri pooblaščenem veterinarski organizaciji ali kmetijskemu zavodu. Če žival izgubi ušesno znamko, mora imetnik živali to javiti v osmih dneh pooblaščenim organizaciji. Le - ta mu mora nadomestno znamko preskrbeti v 20 dneh. Znamka je istovetna prvi, stroške zanjo pa pokrije imetnik živali. Uvožene živali lahko obdržijo prvotno številko, če je le - ta v skladu s tem pravilnikom. V nasprotnem primeru se mora žival takoj po karanteni ponovno označiti. Prav tako pa jo je potrebno v sedmih

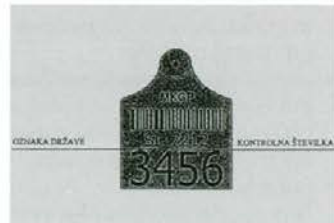
dneh po karanteni vpisati v register govedi na kmetiji. Evidenca o uvoženih živali in o preoznačitvi živali se vodi v centralnem registru govedi na podlagi podatkov veterinarske inšpekcije.

Potni list je dokument, ki mora spremljati vsako žival, ki se prestavlja na drugo lokacijo. To pa ne velja za pašo na bližnjih pašnikih.

Teleta do starosti štirih tednov se lahko premikajo z začasnim potnim listom. Začasni potni list izda imetnik živali in se dopolnjuje s podatki o vsakem naslednjem imetniku, le ta pa podatke posreduje SIR preden je žival stara štiri tedne. Če pa žival pogine ali je zaklana v klavnici pred starostjo štirih tednov pa, v roku sedem dni od pogina ali zakola. Če pa tele živi, SIR izda potni list v štirinajstih dneh od prejema začasnega potnega lista. Teleta z začasnim potnim listom se lahko premaknejo največ dvakrat med različnimi imetniki.

Potni list mora vsebovati naslednje podatke:

- ime in priimek oziroma naziv in naslove vseh imetnikov živali, kjer se je žival zadrževala in njihov KMG, MID, če jo imajo ter datume premikov,
- identifikacijsko številko živali, datum rojstva, spol, pasmo in identifikacijsko številko matere ali izvor živali v primeru uvoza,
- KMG MID, kjer se je žival rodila,

- premijski status za moške živali,
- navedbo službe, ki je potni list izdala,
- datum izdaje potnega lista,
- podpis imetnika živali.

Začasni potni list mora vsebovati naslednje podatke:

- ime in priimek, oziroma naziv in naslov imetnika, kjer se je žival rodila ter KMG MID če ga ima,
- identifikacijsko številko živali, datum rojstva, spol, pasmo, identifikacijsko številko matere in identifikacijsko številko očeta,
- KMG MID ali ime in priimek oziroma naziv ter naslov novega imetnika živali,
- kodo in podpis označevalca, če ta ni imetnik živali,
- podpis imetnika živali,
- datum označitve.

Če imetnik živali potni list zgubi, mora najpozneje v osmih dneh to sporočiti pooblaščenim veterinarski organizaciji ali kmetijskemu zavodu in zahtevati nov potni list na katerem se vidi, da je nadomestni.

Stroške izdaje nosi imetnik živali.

Potni list za žival, ki se zakolje, pogine ali izvozi, pošlje pooblaščen organizacija v roku sedmih dni SIR.

Imetnik živali mora voditi register govedi na gospodarstvu. Vse spremembe morajo biti najpozneje v roku sedmih dni po dogodku vpisane v ta register.

Register govedi na gospodarstvu vsebuje naslednje podatke:

- ime in priimek oziroma naziv in naslov imetnika živali ter njegov KMG MID,
- identifikacijsko številko živali,
- datum rojstva,
- pasmo živali,
- spol živali,
- identifikacijsko številko matere,
- identifikacijsko številko očeta,
- datum prihoda živali,

- ime in priimek oziroma naziv in naslov prejšnjega imetnika živali ter njegov KMG MID, če ga ima,
- datum odhoda živali,
- KMG MID ali ime in priimek oziroma naziv ter naslov novega imetnika živali,
- ime in podpis predstavnikov pristojnih služb, ki so pregledali register govedu na gospodarstvu ter datum pregleda,
- opombe.

Iz gospodarstva se smejo premikati le označene živali. Imetnik živali, ki žival oddaja, mora ob odhodu živali, prisilnem zakolu ali poginu poskrbeti za vpis v register govedu na gospodarstvu in potni list ter o oddaji obvesti v sedmih dneh pooblaščenemu veterinarsko organizacijo. Nov imetnik živali mora prejem govedu vpisati v register govedu na gospodarstvu in poskrbeti za vpis v potni list ter o prejemu živali obvestiti v sedmih dneh pooblaščenemu veterinarsko organizacijo.

V primeru kraje ali če se je žival izgubila, mora imetnik živali v osmih dneh javiti izginotje in oddati potni list veterinarski organizaciji.

Registri živali in potni listi na gospodarstvu morajo biti na voljo za vpogled veterinarski službi, veterinarski in kmetijski inšpekciji, živinorejski službi in drugim, ki imajo za to pooblastila. Prav tako pa ima imetnik pravico vpogleda pogledati vse podatke o svoji živini v centralnem registru živali.

Od 1. julija 2001 veterinarski inšpektor lahko prepove promet vseh živali na gospodarstvu, če ena ali več živali v celoti ne izpolnjuje predpisanih zahtev glede označitve in v dveh dneh ne more dokazati njihovo istovetnost. Živali, pri katerih ne more dokazati istovetnosti, pa je treba nemudoma usmrtiti in neškodljivo odstraniti pod veterinarskim nadzorom.

Inšpektor lahko začasno pre-

pove promet do odprave nepravilnosti za živali, ki niso pravilno označene oziroma, če označitev samo deloma ni v skladu z razpisom. Prepove lahko promet z vsemi živalmi, če več kot 20% živali ne izpolnjuje predpisanih pogojev glede označitve. Prepove lahko promet z živalmi, če imetnik živali ne javlja rojstev, smrti ali premikov na oziroma iz gospodarstev.

Ta pravilnik bo stopil v polno veljavo 31. 12. 2002 leta.

Kot vidite se je pravilnik močno spremenil in bo verjetno med rejci na začetku povzročil kar precej nejasnosti in nemalo problemov. Seveda pa tudi za to odredbo velja, da se bo pričela uveljavljati postopoma. Postopoma pa bo možno pridobiti tudi vse predpisane obrazce in registre kot jih predpisuje odredba.

Zato bi ponovno poudaril najpomembnejše točke te odredbe, ki se nanašajo predvsem na delo in evidentiranje samih rejcev ozi-

roma imetnikov živali in pričnejo veljati po 1. januarju 2001:

1. Po 1. januarju 2001 se uporabljajo na novo predpisane ušesne znamke;
2. Živali morajo biti označene v 20. dneh po rojstvu oziroma že prej, če jih lastnik proda drugemu imetniku;
3. SIR imetniku živali pošlje potni list;
4. Začasni potni list velja za teleta do starosti štirih tednov, do 31. 12. 2002 pa tudi za starejše govedo;
5. Imetniki morajo voditi register živali na gospodarstvu;
6. Promet z živino je možen samo za označene živali;
7. Veterinarski inšpektor lahko prepove promet z živino na gospodarstvih, kjer niso izpolnjeni vsi pogoji te odredbe.

Vse podrobnosti te odredbe pa lahko preberete v UR št. 86/99, 59/00 in 111/00. ▲

ZDRAVSTVO

VCJB-SMRTNO ČLOVEŠKO NEURODEGENERATIVNO OBOLENJE DR. JANET

Varianta Creutzfeldt-Jakobova bolezen (vCJB) je redko in smrtno človeško neurodegenerativno obolenje. Kot za Creutzfeldt-Jakobovo bolezen (CJB) je za vCJB značilna spužvasta degeneracija možgan (spongioformna encefalopatija) in možnost prenosa na drug organizem.

Preden smo vCJB prepoznali kot posebno bolezen, je »obstajala« le CJB. Za njo je značilno to, da ne poznamo njenega pravega vzroka, večinoma se pojavlja pri starejših posameznikih. Letna incidenca je okrog 0,5 do 1,0 na milijon prebivalcev.

V nasprotju s temi spoznanji pa za vCJB velja, da prizadene mlajše bolnike (poprečna starost pri poznanih primerih je bila okrog 29 let), traja nekoliko dlje kot CJB in je močno povezana z izpostavljenostjo spongioformni encefalopatiji pri govedu (bovina spongioformna encefalopatija, BSE), predvsem preko določene vrste hrane.

Od oktobra 1996 do novembra 2000 je poznanih 85 primerov vCJB v Veliki Britaniji, 3 primeri v Franciji in 1 primer na Irskem. Trenutno je na voljo pre-

malo podatkov, da bi lahko predvideli število primerov v prihodnosti.

Bolezen se začne ponavadi s psihiatričnimi motnjami, najpogosteje z depresijo ali redkeje s psihozo podobno shizofreniji. Pri polovici primerov se pojavi nenavaden občutek »lepljivosti« kože, v nadaljevanju bolezen se kažejo nevrološke motnje v obliki težav pri hoji, nehotnimi zgbiki, kasneje postanejo nepokretni in prekinjeno je kakršnokoli sporazumevanje.

Zdravljenje je simptomatsko.

Klinična slika boleznin in nezmožnost najti kakršenkoli drug razlog za stanje bolnika, sta pokazatelja, ki navedeta na to, da posumimo na to bolezen. Trenutno ni na voljo kakršnegakoli testa, s katerim bi pred zbolevanjem lahko posumili na bolezen.

vCJB je močno povezana z izpostavljenostjo BSE agensu oz. povzročitelju. Najverjetnejši način okužbe je preko hrane, najbolj kužni organi so možgani in hrbtnjača klinično obolelih živali starih nad 2 leti. Trenutno je najbolj popularna teorija o povzročitelju beljakovini - prionu,

čeprav se občasno omenjajo tudi virusi kot možni prenašalci boleznin.

Po svoje je zelo zanimiva druga spongioformna encefalopatija pri človeku - kuru. Ta se je pojavljala pri domorodcih na Papui Novi Gvineji, ki so svoje

kanibalske obrede zaključili z obrokom možgan svoji bivših nasprotnikov.

Zaradi vseh teh pripetljajev, je trenutna odločitev o prepovedi hranjenja prežvekovalcev s proteini prežvekovalcev, zelo logična. ▲

**ZAVAROVALNICA
MARIBOR**

ZAVAROVALNICA MARIBOR d.d.

Podružnica SLOVENJ GRADEC

tel.: 88 41 591, 88 41 881, 88 41 882, fax: 88 41 814

Zavarovalnica Maribor d.d.

**zanesljiv partner za vse
vrste zavarovanj.**

**Zavarovalnica
z najdaljšo tradicijo
in največ
zavarovanci
na Koroškem!**

ČEVLJAR JANKO SGERM IZ RIBNICE NA POHORJU SI V TRGOVINI ŠE NIKOLI NI KUPIL ČEVLJEV

JASMINA DETELA

Trk, trk se je slišalo iz več kot 50-let stare čevljarke delavnice na koncu ulice v Ribnici na Pohorju. Na stolu pri čevljarškem stroju je sedel 67-letni upokojeni čevljar Janko Sgerm in z nožem izrezoval usnje za nove čevlje. Obdajalo ga je še veliko drugih pripomočkov za izdelavo čevljev, razne vrste kopit, stroj za šivanje in druga orodja.

A bolj kot orodja me je pritegnil prijeten vonj; dišalo je po lepilu in svežem usnju. Pa čevlji različnih oblik in velikosti. »Hm, kako so lepi!« sem bila prevzeta nad izdelki, ki sem jih doslej lahko opazovala le na policah prodajaln s čevlji.

Zdaj, ko je zunaj mraz, ima Janko čas, da tako v miru in brez skrbi sede na star stol v delavnici in se loti dela. Kopita za čevlje ima še očetova, usnje pa kupuje sproti. Dela različne vrste čevljev, od zimskih podloženih, letne obutve, do jahalnih in lovskih škornjev. Prav noben model, pa naj bo moden ali ortopedski, zanj ni neznanka ali pretežak, saj se loti vsega, kar si stranke zaželi. Je pravi mojster v izdelovanju čevljev različnih oblik in velikosti.

Janku je bilo čevljarstvo že položeno v zibelko, saj sta bila ded in oče čevljarja. Kljub temu, da je želel postati logar, po končani osnovni šoli ni bilo veliko izbire. »Ko sem dopolnil petnajst let mi je oče rekel: »Sin, čevljar boš. Mojstrstvo ne sme zamreti. In tako sem se izučil za ta poklic, ki je bil v tistih časih zelo cenjen. Takrat so bile trgovine s čevlji prava redkost in zato so bili čevljarji spoštovani in iskani ljudje. Ljudje so takrat več hodili peš in potrebovali so močne in nepremočljive čevlje, pa en par čevljev za nedeljsko mašo in večje praznike!« se spominja Janko. V tistih časih so ljudje hodili v coklih, revnejši običajno bosu, saj je bilo škoda čevljev ali pa jih sploh niso imeli. Janko je imel vedno dovolj obutve, saj mu je

Foto: Jasmina Detela

od malih nog čevlje delal njegov oče. Prvi par čevljev je za vse otroke izdelal oče, ko so šli v prvi razred.

Čas med vojnami in po vojni čevljarjem ni bil naklonjen. Nov sistem ni več dovoljeval čevljarških pomočnikov, pa tudi vajenci so lahko ostali samo določen čas. Ker zanj doma ni bilo kruha, je odšel na Gorenjsko. Prvo zaposlitev si je našel v kranjski Planiki, od tam pa s trebuchom za kruhom v sosednjo Avstrijo in se zaposlil v čevljarškem podjetju Humanic, kjer je prva leta delal kot modelar, kasneje pa je napredoval do čevljarkega mojstra. Leta 1985, po dobrih dvajsetih letih garanja v tujini, se je vrnil v domačo Ribnico na Pohorju, kjer živi še danes, v prostem času pa ustvarja v stari očetovi delavnici. Sam ji pravi muzejska delavnica, saj že več desetletij, natančneje od leta 1938, v njej ni ničesar spremenjal. »Vse je ostalo enako, kot je bilo v času, ko je v njej delal še moj oče. Le nekatera kopita sem zamenjal z novimi,« pove Janko. Ponosen je na svoje čevlje domače izdelave, ki se z indu-

strijskimi ne morejo kosati, saj so boljše kvalitete. Čevljar Janko nikoli ne hiti, ampak si za vsak par čevljev vzame čas, nariše model in izdeluje čevlje na star način. Za izdelavo para čevljev porabi povprečno osem ur. Odvisno pač od modela in vrste obutve. Za izdelavo zimskih škornjev ali zahtevnejših ženskih modelov pa včasih tudi po deset in več ur. Delo je zamudno, saj vse opravi ročno, od risanja vzorcev, tanjšanja usnja, šivanja do spodnje obdelave. Vsak par, ki ga izdelava, je unikat zase. V delo vlaga veliko truda in energije in lahko bi zapisali, da je izdelovanje čevljev zanj posebno, skorajda častno opravilo.

Še nikoli v trgovinski obutvi?

In verjamate ali ne. Janko še nikoli ni kupil čevljev v trgovini. V otroških in mladostnih letih je za njegovo obutev skrbel oče, kasneje pa sam. Sadov njegovih pridnih rok je deležna tudi žena Stefka, otroci, vnuki, sorodniki in prijatelji. Svojih uslug ne odreče niti naključnim znancem. Njegovo čevljarstvo "nadarjenost" je

odkrila tudi žena bivšega mari-borskega župana Alojza Križmana, ki ji je Janko izdelal čevlje po meri. K njemu že dobro desetletje zahaja tudi starejši Avstrijec, ki ima tako veliko nogo, da v trgovini zanj nimajo čevljev. Dobrodošel je vsak. Tako za naročila, kot manjša popravila. In ni se še zgodilo, da Janko ne bi imel na zalogi kak par čevljev, tako da se stranke že ob prihodu lahko prepričajo o kvaliteti.

Pa Janko v domači Ribnici ni poznan samo kot dober čevljar, temveč tudi kot navdušen zbiralec starih motorjev znamke Puch.

Svojega prvega Pucha si je kupil leta 1960. Njegovo navdušenje pa je z leti preraslo v hobi, saj danes v domači garaži hrani 14 starih motorjev te znamke. Deset jih je obnovljenih, saj za redne servise skrbi njegov prijatelj Hubert Nemeč iz Mute, eden celo registriran.

Z njim Janko sodeluje na rejljih veteranih in srečanjih odličnih motorjev.

Vzdrževanje in servisiranje motorjev je lep, a drag konjiček. A če ima človek, tako kot Janko, ki vozi 22 let star kombi, poseben odnos do tehnične dediščine, mu za noben tolar ki ga porabi za motorje ni žal. ▲

SEM

Lažem, a verjamem.
Smejim se, a jočem.
Neprestano zauživam,
toda lačen sem.
Lačen sem norosti,
lačen sem vsega, kar vidim.

Kriv sem, a sem prost.
Vsi me vidijo, a se skrivam.
Diham, hropem, sanjam.
Prebijam se, kradem čas.
Tiho sem, a v sebi kričim.
Dvomim. Torej sem.

Franci Breg

VINKO CAJNKO PRAZNUJE 90 LETNICO

JOŽE POTOČNIK, prof.

Vinko Cajnko
(rojen 30. januarja 1911)
Predvojna kolesarska legenda
v koroški pokrajini,
slovenjgraški telesnokulturni delavec.

Med družine, ki so bogatile slovenjgraški razvoj in napredek v zadnjem stoletju, sodi tudi družina Cajnko.

Franjo Cajnko, oče Vinka Cajnka (1886 - 1973) je bil doma iz Jastrebcov pri Središču ob Dravi. Borec generala Maistra se je po vojni znašel v Slovenj Gradcu. Njegovo aktivno in zavzeto delo se je odražalo pri gasilskem in lovskem društvu ter telovadnem društvu Sokol. Bil je član mestnega občinskega odbora in tretji predsednik - župan mestnega občinskega odbora od 1924 do 1927 leta. Prav v tem času je Franc Ksaver Meško, "prvi Slovenec duhovni svetnik na Selah", postal prvi častni občan mestne občine Slovenj Gradec. Franjo

Vinko Cajnko, znani športnik in telesnokulturni delavec, Bloudkov nagrajenec in častni občan mestne občine Slovenj Gradec, se ob 90 - letnici živo spominja telovadnih nastopov v telovadnem društvu Sokol, svojih amaterskih kolesarskih tekmovanj med obema vojnama, dela v TVD Partizan v povojnem času, srečanj z znanimi olimpijskimi telovadci, državniki in kulturnimi delavci.

Cajnko je pozneje napisal spomine o svoji družini, o delu in aktivnostih v društvih v Slovenj Gradcu in v Kamnici, kjer je umrl.

Sin Ciril je ves prosti čas posvetil glasbi: igral je v slovenjgraškem salonskem orkestru, mestni godbi, bil soustanovitelj glasbene šole in vodil orkester mladih harmonikarjev.

Vinko Cajnko je po osnovni šoli končal dva razreda meščanske

utrip. V prostem času Vinko ni ostal le v sokolskih vrstah. V svojem dobrem spominu potrди, da so 11. marca 1934 v restavraciji Kac v Šmartnem ustanovili športni in kolesarski klub "Mislinja", Slovenj Gradec. Uresničil je priporočilo Josipa Jakliča, podpolkovnika in

Vinko Cajnko, prvak Koroške kolesarske župe, 1936

Iz knjige *Telesna vgoja treh dolin* (1957)

**Priljubljeni odbor
Šport in koles. kluba
„Mislinja“ v Slovenjgrad
vabi vse prijatelje športa
na
ustanov. občni zbor
ki se vpiši v nedeljo dne 11. marca 1934 ob 14. uri
v restavraciji Kac v Šmartnem.**

Dnevni red:

1. Poročilo pripravjalnega odbora.
2. Citanje in odobritev pravil.
3. Volitev odbora.
4. Slučajnosti.

Za pripravjalni odbor:

Ferdo Kac, l.r. Ivan Krpač, l.r. Vinko Cajnko
l.r. tajnik l.r. predsednik

Faksimile lepaka, ki je vabil na ustanovni občni zbor kolesarskega kluba "Mislinja".

šole v Slovenj Gradcu. V Ormožu pa je končal trgovsko nadaljevalno šolo.

Vinko pripoveduje, da je prvo ljubezen do kolesarstva doživel prav v Ormožu kot trgovski pomočnik. "Šef mi je posodil dirkalno kolo in moja ljubiteljska kolesarska kariera je trajala 10 let, od 1929 do 1939 leta. Ko sem služil vojaški rok v kolesarskem bataljonu v Ljubljani, sem še tekmoval za kolesarsko društvo Drava - Ormož in zelo uspešno meril moči na vojaških tekmovanjih, ki so mi prinesla nagradne dopuste", se živo spominja Vinko. Natančno ima v mislih dogodke. Po vojaški obveznosti se je ukvarjal s trgovino z lesom. Les je kupoval od Paškega Kozjaka do Dravograda, spoznal je veliko kmečkih družin.

Slovenj Gradec je bil med obema vojnama živahno mesto. Dobro so delovala številna društva in živahen je bil tudi družabni

komandanta prvega kolesarskega bataljona v Ljubljani.

Na njegovo pobudo so nastali kolesarski klubi: Korotan v Mežici, Peca na Prevaljah, Slovan v Guštanju. Leta 1936 pa so ustanovili Koroško kolesarsko župo. Ob desetletnici Cajnkove kolesarske kariere je bila v Slovenj Gradcu velika športna prireditev ("športni dan") 9. julija 1939 pod pokroviteljstvom bana Dravske banovine.

Novinar je leta 1937 v Kolesarskem vestniku napisal: "Vinko Cajnko je osrednja osebnost kolesarskega gibanja v severnem kotu naše domovine, to je v Slovenj Gradcu. Po njegovi iniciativi in podjetnosti je bilo v tem kraju v zadnjem času ustanovljenih več kolesarskih klubov, ki sedaj sestavljajo Koroško kolesarsko župo, kateri načeluje Vinko. Tudi ta dirkač je odnesel na raznih medklubskih nastopih marsikatero prvo

«mesto in se izkazal vedno kot dobrega dirkača, ki še vedno deluje v živahni propagandi za razvoj slovenskega kolesarstva.»

Naslednje leto je bil objavljen članek Delo in organizacija zasluznega športnika gospoda Vinke Cajnka. V vsebini zapisa je med drugim rečeno: «Pred kratkim je naš tov. Vinko obhajal v krogu svojih prijateljev svojo 50. kolesarsko dirko. Dokaz temu so njegove priborjene kolajne in številne diplome. Največjo za kolesarski šport na koroški meji moramo priznati njemu. Nismo pa samo mi, tovariši športniki, ampak tudi Kolesarska zveza kraljevine Jugoslavije v Zagrebu, ki mu je darovala krasno spominsko plaketo z diplomom. Tudi vsi športniki - kolesarji, državni prvaki, profesionalci, se ga radi spominjamo...»

Ob Vinku Cajnku je bil znan kolesarski dirkač Janko Gregorič, ki je nastopal tudi v tedanji državni reprezentanci. V povojnih letih so se zvrstile številne kolesarske dirke v spomin Janku Gregoriču, ki je padel med NOB.

Delo v sokolskem društvu in sokolski zletih so povezali Vinke Cajnka in Kristino - Tinko Krajnc. Tudi njuni otroci Miša, Talka in Dušan so odrasčali v družinski in domovinski ljubezni, telesnokulturne dejavnosti so imeli radi. Žena Tinka je z velikim razumevanjem podpirala športno in organizacijsko aktivnost moža in tudi sama telovadila.

Leta druge svetovne vojne niso prizanesla narodno zavedni družini. Bili so na seznamu izgnancev, toda v meljski kasarni v Mariboru so se v srečnih okoliščinah rešili transporta, ki je odpeljal v Srbijo.

V povojnih letih vse do upokojitve je nabavljajl jamski les za premogovnike.

Svoje športne izkušnje je še kako uporabil pri organizaciji telesno kulturnih aktivnostih. Bil je med ustanovitelji ZVD Partizan, predsednikoval mu je polnih 40 let, sedaj je častni predsednik. Podobna društva je pomagal ustanoviti v Mislinji, Smartnem in v Doliču. V TVD Partizan so postopoma nastale številne športne sekcije, ki so prerasle v uspešne klube, tako npr. rokometni klub Prevent, ki je leta 1999 z bogato vsebino almanaha obeležil 45 - letnico uspešnega dela. Častni član rokometnega kluba Prevent je tudi Vinko Cajnko. Bil je med graditelji rokometnega in nogometnega igrišča, kegljišča, pomagal graditi in obnavljati planinske kočice itd.

Cajnkov dom je vedno gostoljuben in za vsakogar odprt. K njim

Miro Cerar, častni član TVD Partizan Slovenj Gradec, november 1966.

Ob razstavi Življenje posvečeno športu (prikaz športne aktivnosti in predstavitev zbirke Vinke Cajnka) v Koroškem pokrajinskem muzeju, ki so si jo z velikim zanimanjem ogledale številne osebnosti iz športnega, političnega in kulturnega življenja, med njimi tudi znameniti olimpijec Leon Štukelj (v sredini), Boris Gregorka (desno), na levi je naš jubilar Vinko Cajnko 1994.

so prihajali številni prijatelji, manj in bolj znani športni delavci in veliki olimpijci. Z velikim veseljem se Vinko spominja poletja 1965, ko je v Slovenj Gradcu organiziral tridnevno srečanje veterancev v orodni telovadbi: Leon Štukelj, Tošo Primožič iz Maribora in Josip Kajundžič - Kajo iz Subotice. Obiskali so še Dravograd, Mežiško dolino in Velenje. Povsod so jih navdušeno sprejeli. Njegovi in slovenjgraški gostje so bili tudi Franjo Mihalič, Boris Gregorka in Miro Cerar, ki je postal častni član TVD Partizan Slovenj Gradec leta 1966. Novinar je v Nedeljskem dnevniku tedaj zapisal: «Tudi

majhna mesta imajo lahko velike ljudi.»

«Leon Štukelj je bil zadnjič pri nas novembra 1994, ko sem ga povabil na razstavo o mojem tekmovalnem in športnem delu. Čestital mi je in dejal, da je razstava izjemno kakovostna in da takšne zbirke v Sloveniji bržčas ni», ponosno pripoveduje Vinko. Večji del zbranega arhivskega gradiva o športnem življenju v treh dolinah je poklonil Koroškemu pokrajinskemu muzeju v Slovenj Gradcu. Vinko Cajnko je tudi po vojni zbiral gradivo o športnem delovanju. V sodelovanju z drugimi avtorji je leta 1957 izšla knjiga Telesna

vzgoja treh dolin (Mislinjske, Mežiške in Dravske doline). Uredil je tudi publikacijo 65 let telesne kulture v Mislinjski dolini (1984). O njegovih športnih kolesarskih karijeri in o njegovem športnem in organizacijskem neumornem in zagnanem delu so ob raznih jubilejih pisali novinarji Večera, Dela, Kolesarski vestnik, Nedeljski dnevnik in drugi.

Vinko je prijazen sogovornik, še vedno ima izvrsten spomin na vse dogodke, ki so povezani z njegovim delom. Zapisane ima celo pomembnejše ljudi - športne delavce, državnike in kulturne delavce. Vinko Cajnko je upravičeno ponosen na številna priznanja, diplome, plakete, nagrade in državna odlikovanja. Navajamo le nekatere: občinska nagrada (1964), Bloudkova plaketa (1965), Bloudkova nagrada (1982), Zlati znak in spominska plaketa Zveze za telesno kulturo Jugoslavije (1971), srebrni in zlati Titov cekin. Mestna občina Slovenj Gradec mu je leta 1992 podelila naziv častnega občana.

Legenda kolesarstva v koroški pokrajini med obema vojnama, «znani slovenjgraški telesnokulturni delavec: štiri desetletja predsednik TVD Partizan in šest desetletij športnega in organizacijskega dela», Vinko Cajnko živi danes ob Homšnici, v svoji hiši z lepo urejenim in negovanim vrtom, v bližini velikega in lepega športnega igrišča, na katerem mladi gojijo «zdrav duh v zdravem telesu».

Ob jubileju mu iskreno čestitamo vsi prijatelji in želimo, da bi bil zdrav še dolgo med nami! ▲

MARIJA TACER, OVČARJEVA BICA IN NJENIH 80 LET

LUDVIK MORI

Tisti, ki berejo Viharnik, mi večkrat očitajo češ, druge predstavljajš, na nas, domačine pa pozabljaš. Tako bi skoraj obšel visok jubilej Ovčarjeve bice, ki je lani, 8. septembra dopolnila 80 let življenja. Pa nisem pozabil nanjo, le toliko preprek je bilo, kot je bolezen, pa oddaljenost, da nisem prišel pravi čas do nje.

Ovčarjevo bico, ki prav tako rada "kreca" po papirju kot jaz, sem spoznal po zaslugi Marjana Račnika, ko sem se klatil po Remšniku in mi je povedal, da je skoraj njihova sosedka. Stopil sem do nje, da bi izvedel kaj več o njenem pestrem življenju. Svoje življenje je sama lepo opisala v knjigi Vsi moji spomini. Nekaj najbolj bistvenih, lepih in trpkih, sem povzel po njenih zapisih.

Zibelka ji je stekla pri Bajsu na Remšniku v številni družini. Bilo je osem otrok, štirje dečki in štiri deklice. Pravi, da je odrasčala lepo, v skromnih razmerah in tudi v šolo je rada hodila, do kamor je imela le pol ure hoda. Sicer pa Micka, kakor so jo klicali, izhaja iz družine bogate duhovnosti in kulture, saj sta bila dva njena strica duhovnika, v družini pa so veliko prepevali ob raznih priložnostih. Sama je sestavila več pesmic in zapisal bom eno kitico:

Smo iz remšniške šole na Urško prišli,
zdaj iščejo Remšnik v daljavi oči.

Nas noge bolijo, ker strm je tod svet,
a velik, prelep je od Urške razgled.

Komaj je malo odrasla, je morala v službo na Gradišče, kjer ji je bilo sicer lepo, imela pa je veliko domotožje. Večkrat je razmišljala, da bi zaradi tega pobegnila, pa si je potem premislila, ker ji je postalo nerodno. Sčasoma se je privadila, potem pa ji je srce osvojil mlad fant, Ovčarjev Toni iz Vasi pri Remšniku. Skupaj sta si zastavila življensko pot in se vselila v majhno kajžico na Vasi. Poslopje sta popravila in si zastavila še mnoge načrte za življenje. A je že tako na tem svetu, da človeku ne sme biti lepo. Komaj sta se poročila, so se nad našo deželo pripodili temni oblaki druge svetovne vojne in njenega ljubega moža, kakor tudi mnogo drugih nedolžnih ljudi, je zajel vrtnec vojne. Kot ujetnik je končal svoje mlado življenje tik pred koncem vojne, 28. aprila 1945. Le tisti, ki doživijo podobno usodo ve, kakšne bo-

Marija Tacer s potomci

lečine so to, saj si niti družine nista uspela ustvariti. Živeti pa je treba dalje.

"Kar precej časa je minilo, da so se zacelile srčne rane in kaj bi počela sama na majhni in lepi domačiji. Imela pa sem srečo, da sem našla dobrega človeka, sosedovega Aleša in zaživela mirno

življenje. A tudi tu mi ni bila sreča povsem naklonjena. Kar tri dekleta so mi umrla v zgodnjem otroštvu in že sem se bala, da bom ostala brez otrok, potem pa je zažarel nov žarek, ko se mi je rodil sinček, za njim pa v poznih rodni letih še sin in dve hčerki dvojčici. Sedaj, na stara leta sem

srečna. Imam številne potomce, ki me obiskujejo in me imajo radi."

Marija Tacer je kljub svojim letom še vedno živahna, zelo prijazna in gostoljubna. V imenu vseh, ki jo poznamo, ji želimo še veliko let lepega in srečnega življenja. ▲

ZLATOPOROČENCA: FANIKA IN FERDO SMOLNIKAR

NEVENKA KOTNIK

» Kolesje časa se ne ustavlja, ampak se neusmiljeno vrti naprej. Minevajo dnevi, tedni, meseci, leta, desetletja...«

Tako se je zakončema Faniki in Ferdu Smolnikar odvrtelo natančno pet desetletij njunega skupnega življenja, ki sta si ga zaprisegla 28. oktobra 1950 leta.

Na tej svoji življenjski poti sta okusila veliko dobrega pa tudi slabega, ki se mu, žal, ni mogoče izogniti.

Ferdo, rojen 12. marca 1925 pri Nebojseči bajti na Gradišču, je skupaj s svojimi sedmimi brati in sestrami že zgodaj spoznal trpkosti življenja tistih časov, ko je moral kot otrok trdo delati za vsakdanji kruh. Še ne polnoleten je bil vpoklican v vojsko, ki ga je odgnala daleč od doma, v Nemčijo in Francijo. Ob koncu

vojne pa je bil še 7 mesecev ujetnik v Angliji.

Ko se je na božič leta 1945 končno vrnil domov, mu življenje zaradi povojnega časa ni bilo nič lažje. Da bi se lažje prebijal skozi pomanjkanje, je šel služiti v Plešivec, kjer je kot »furman« prevažal les v dolino in spoznal svojo ženo Verjanškovo Faniko, rojeno 11. avgusta 1928 v Zgornjem Razborju, ki je gospodinjala in stregla delavcem in popotnikom, ki so prihajali mimo Križanove gostilne.

Tudi ona se je zgodaj soočila s krutostjo življenja, ko je komaj osem let stara izgubila svojo mater, kasneje pa ji je vojna vzela tudi starejšega brata. Tako ni poznala otroštva brez trdega dela, saj je bilo pri hiši osem otroških lačnih ust.

Kmalu po poroki jima je življenje zadalo nov velik udarec, ko sta izgubila svojega prvorojenca. Bila sta vztrajna in se kljub bolečini nista pustila žalostni usodi.

Leta 1951 se jima je rodila hčerka Zofka, za njo pa še sinova Milan in Ferdo, s katerimi sta se leta 1958 preselila v Podgorje, kjer sta kupila hišo.

Mož Ferdo se je zaposlil v tovarni usnja, Fanika pa je pridno gospodinjala in bila nepogrešljiva delavka na velikih sosednjih kmetijah, kamor je priiskočila na pomoč.

Družina se jima je izpopolnila še z rojstvom njunih dveh otrok, Mire in Matjaža; za vseh svojih pet otrok sta si močno prizadevala, da bi jim nudila boljše življenje, kot sta ga imela sama.

To jima je tudi uspelo, kajti po njunem zgledu so si ustvarili svoje družine, ki se z vnuki in pravnikom radi vračajo v njun topli dom.

Ko se danes ozreta nazaj, lahko kljub boleznim, ki ju pestijo, zadovoljna ugotovita, da sta na svoji življenjski poti združila vse svoje moči in voljo in bila tako kos vsem težkim preizkušnjam, ki sta jih morala premagati.

Ob tem jubileju smo se pri Kovaču zbrali domači, prijatelji in znanci, da bi obudili spomine na vajine prehojene poti. Skovali sta jih vajini srca, ki sta utripali v medsebojni ljubezni, razumevanju in spoštovanju vsega, kar je kovalo vajino in našo srečo. ▲

ŠRAJNERJEV GUSTL IN NJEGOVIH 70 LET

LUDVIK MORI

Le kdo ne pozna tega veseliga muzikanta, ki vice in šale stresa kar iz rokava na raznih veselnicah, ohceti in drugih prreditvah, kamor ga povabijo. S svojimi ansambli pa ne igra samo v svojem ožjem kraju ampak ga pozna "pol" Slovenije, poznan pa je tudi izven naših meja.

Kot najmlajšemu izmed osmih otrok, med katerimi je bilo šest fantov in dve dekleti, je zibelka stekla na Loznikovi domačiji na Zgornji Vižingi pri Radljah. Že samo ime kraja daje navdih za glasbo. Gusti je že kot mlad fantič rad žvižgal in pel ter z dvanajstimi leti začel igrati harmoniko in klarinet. S sedemnajstimi leti se je zaposlil v tovarni na Muti, kjer se je pridružil pihalni godbi s klarinetom in saksofonom.

Gustl, kakor ga vsi kličemo, je igral pri raznih ansamblih, najbolj dolgo, preko 20 let pri Pihlerjih. Kot godec je igral na več kot sedemsto ohceti ter obredel pol Slovenije in bil gost v drugih deželah. Ko še ni bilo avtomobilov in cest, je bilo treba po več deset kilometrov rajžat z biciklom, vlakom in še kam daleč v hribe peš, v poletni vročini ali pozimi po globokem snegu s harmoniko na hrbtu. Nabralo se je veliko prijetnih in manj prijetnih spominov:

"V prejšnjih časih so bile ohceti delavcev ob sobotah, kmeč-

ke pa ob ponedeljkih in tako smo rajžali iz ene ohceti na drugo, čestokrat utrujeni in slabo naspani."

Pa ste doživeli na teh ohceti tudi kakšna presenečenja?

"Seveda, če bi hotel o tem govoriti, bi bilo takih dogodkov za cel Viharnik. Povedal vam bom le o dveh takih, izjemnih dogodkih. Nekoč se je neki ženin prestrašil zakonskega jarma in se je skril neznano kam, mi pa smo žejni in lačni morali s praznimi žepi domov.

Po dveh letih nas je prišel ponovno prositi, da bi mu šli igrati, pa smo šli. Nekatere druge pa si je premislila nevesta. Ta se je verjetno morala "na silo" močiti s precej starejšim moškim. Prerezala si je žile na rokavih in s poroko ni bilo nič. Slišal se je le smeh, jok in kletvice."

Ko sem Gustl vprašal, kako dolgo je že vprežen v zakonski jarem, je odgovoril:

"Ženil sem se kar precej pozno. Po delu v tovarni in vandanju z instrumenti po ohceti

kar ni bilo časa. Ta uboga Pogorevčeva Micka me je prenekatero noč zaman pričakovala, čeprav do nje ni bilo tako daleč, me ima pa sedaj toliko rajši. Čez skoraj sedem let se bova ponovno ženila in dobil bom zlato babico."

Gusti mi je povedal, da je delal v tovarni polnih štirideset let. In tudi sedaj, ko je v poklju, ne miruje. Ustanovil je nov ansambel, ki se imenuje Diaton. Godci tega ansambla so sami upokojenci, le zadnja leta se jim je pridružilo nekaj mladih deklet. Letos bodo slavili desetletnico obstoja.

Skoraj bi pozabil zapisati, da Gusti, kadar ne nastopa, doma pridno komponira. V svoji glasbeni karieri je naučil na desetine mladih igranja raznih glasbil, za kar so mu vsi hvaležni. Tudi drugače je vsestransko aktiven in rad pomaga ljudem v stiski. Za svoja glasbena dela in udejstvovanje je dobil številna priznanja od raznih kulturnih organizacij in občine.

Z ženo Marijo sta ponosna na svojega sina Bernarda, ki je veleposlanik v Španiji. Rada pa popestujeta svoje vnučke, ki živijo v bližini.

Vsi, ki Gustl in Micko poznamo jima želimo, da bi čila in zdrava dočakala zlato poroko in še veliko let čez. ▲

LJUDJE

IN

DOGODKI

OSEBNOST LETA NA KOROŠKEM PETER LESKOVAR

FRANC JURAC

V prostorih Koroškega radia Slovenj Gradec so v zadnjih prazničnih dneh leta 2000 pripravili krajšo slovesnost, na kateri so podelili skromna priznanja izbranim v akciji Osebnost leta 2000 na Koroškem. Največ glasov poslušalcev je dobil Peter Leskovar, župnik v Slovenj Gradcu in tako postal osebnost leta 2000 na Koroškem. Drugi je bil dosedanji dvakratni zmagovalec Adi Smolar, znani kantavtor, ki živi na Ravnah. Tretje mesto so poslušalci dodelili Samu Javorniku, pevcu in vodji skupine Folrola, ki je letos zaslovel s hitom Maruška. Isto število glasov je osvojil Jurij Berložnik, priljubljeni voditelj Koroškega radia.

Direktor radia Danilo Vute in odgovorni urednik Marko Vrečič sta jim podelila diplome, ki jih je izdelala Adijeva žena ter culice s koroškimi izdelki, ki jih pod blagovno znamko Dobrote izpod Pece trži družba ALP Peca.

Naj Korošci leta 2000 so pred podelitvijo nastopili tudi v talk - showu Irene Fasvald. Izbranci so poslušalcem natrosili cel kup toplih in optimističnih misli za vstop v novo leto. ▲

Z leve: Marko Vrečič, Danilo Vute, Peter Leskovar, Adi Smolar in Samo Javornik

BLAGOSLOVILI SO KONJE

FRANC JURAC

Na dan svetega Štefana so pri cerkvi svetega Ahaca v Šentilju pod Turjakom prvič blagoslovili konje.

Blagoslov konjev, ki bo odslej tradicionalna prireditev, so pripravili župnija Šentilj pod Turjakom, Konjerejsko društvo Mislinjske doline in Turistično društvo Mislinja. Na prvo žegnanje je prišlo preko 30 konjenikov s svojimi konji. ▲

ŽIVE JASLICE V HUDI LUKNJI

FRANC JURAC

Kulturno društvo "Avgusta Hribarja" iz Doliča in koroško-šeleski jamarski klub "Speleos Siga" iz Velenja sta ob božičnih praznikih že petič pripravila žive jaslice v Hudi luknji.

V voltini Hude luknje so bile jaslice izredno lepo pripravljene, obiskovalci pa so si jih ogledali z izrednim zanimanjem, kar dokazuje velik obisk.

V kulturnem sporedu pri ogledu jaslic so sodelovali dekleta iz Doliča in kvartet Mavrica iz Velenja. Zadnji dan pa si je jaslice ogledal tudi mariborski škof dr. Franc Kramberger. ▲

VESELI FANTJE IZ RAZBORA

RUDI REBERNIK

Foto Rudi Rebernik

Razbor je bil že od nekdaj znan po dobrih pevcih in ljudskih godcih. Skoraj ni bilo hiše, v kateri ne bi prepevali ali igrali na kakšen instrument, največkrat na harmoniko. Ta tradicija se je potem prenašala iz roda v rod in marsikje se danes spet čuje petje in igranje kot v starih časih.

V Razboru in njegovi okolici se vse bolj uveljavlja glasbena skupina Branka Kotnika iz Spodnjega Razbora. Že njegov oče Franc, naš dober prijatelj, je bil muzikant in dober pevec, ki nas je nekdaj zabaval na mnogih veselicah in kmečkih ženitovanjih, njegov sin Branko pa hodi zvesto po njegovih stopinjah, saj je znal igrati harmoniko že v svojih otroških letih. Na žalost je oče Franc mlad umrl, zapustil lepo Varmočnikovo domačijo, mlado ženo Ančko in dva mala otroka, starejšo hčerko Miro in mlajšega sina Branka. Danes sta že oba odrasla in pridno pomagata mami pri gospodarstvu in gospodinjstvu, poleg tega pa imata še vsak svoje veselje. Branko igra na harmoniko, Mira pa kot dobra pevka sodeluje v razborskem pevskem zboru. V Brančkovi skupini sodelujeta še Ivan iz Zavodenj in Peter iz Raven pri Šoštanju. Fantje niso le izurjeni muzikantje temveč tudi dobri humoristi, ki znajo ustvariti v družbi dobro razpoloženje in ga potem tudi obdržati, kakor dolgo je treba.

Želimo jim še veliko glasbenih uspehov v novem, 2001 letu. ▲

MIKLAVŽEVANJE V STAROTRŠKI DEKANIJ

VIKTOR LEVOVNIK

Gabrijel Knez, gospod župnik iz Starega trga pri Slovenj Gradcu vsako leto organizira miklavževanje.

Sprva je bilo srečanje z Miklavžem kar v starotrški Urbanski cerkvi, pozneje pa v starotrškem kulturnem domu. Da bi se ta običaj še bolj približal ljudem, je letos Miklavž obiskal otroke kar po domovih.

Obhodil je Sele, Vrhe, del Raduš, skratka mnoge kmetije in hiše pod Uršljo goro. Miklavž je otrokom dal nauk, angelci pa so zapeli pesem o njem. Tudi parkelj je pokazal svojo moč, seveda tam, kjer je bilo to potrebno.

Upam in želim si, da bi se ta lep običaj ohranil v času adventa in da bi ga pravilno prikazovali, da bi otrokom znali orisati pravi lik Miklavža in njegov pomen, saj je v tem modernem potrošniškem času vse preveč skomercializiran, prikazan le v velikosti in bogastvu daril, premalo pa je zraven čistega otroškega veselja in naravne pristnosti duha, ki ga pokvari darila. ▲

PLAZOVI IN HUDOURNIŠKI UČINKI VODOTOKOV OB POVEČANEM DEŽEVJU 7. NOVEMBRA 2000

VLADIMIR NIKOLIČ

Tudi letošnje jesensko deževje nam ni prizaneslo s plazovi. Na območju Mestne občine Slovenj Gradec smo zaznali kar nekaj plazov in učinkov erozije ob vodotokih.

Obveščanje o teh naravnih nesrečah je potekalo preko Regijskega centra za obveščanje Slovenj Gradec, ki je opozorilo o preteči nevarnosti - poslabšanju vremenskih razmer - poslal že dan

prej, tako da smo lahko aktivirali prizadevne gasilce, da so se pripravili na prihajajočo nevarnost. Nekaj obvestil pa smo v referat za zaščito in reševanje sprejeli neposredno od ogroženih prebivalcev in gasilcev, ki so redno spremljali dogodke na terenu.

V dneh do konca novembra smo bili obveščeni o nastanku še dodatnih plazov, ki so se sprožili zaradi razmočenih tal.

Vsi prijavljeni plazovi so ustrezno evidentirani in v zvezi z njimi tečejo postopki za ureditev razmer. Pri plazovih, ki so prizadeli kmetijska zemljišča smo pritegnili k sodelovanju Kmetijsko svetovalno službo, Stanka Jamnika.

Javne ceste, ki so jih prizadeli plazovi, ureja Javno komunalno podjetje Slovenj Gradec ob strokovni pomoči Gospodarske javne službe Mestne občine Slovenj Gradec. Pri ugotavljanju vzrokov plazjenja in priravi predlogov za

izvajanje prvih zaščitnih ukrepov in predlogov za sanacije plazišč smo poiskali strokovno pomoč geomehanika Danila Muhiča iz Maribora. Na podlagi sporočila ReCO SG o ogroženem gospodarskem poslovanju žage pri Jožetu Korošcu v Podgorju 105, ki ga je zaradi erozije ogrožal vodotok Suhodolnica, smo s poveljnikom CZ Brankom Malekom in rečnim nadzornikom Markom Bešvirjem, izvršili strokovni ogled in predlagali zaščitni ukrep

za ogrožen objekt. V naslednjih dneh, ko bo voda upadla, bo podjetje Hudourniki urtdilo desni breg s kamnito zložbo, od mostu pri hiši gorvodno caa 50 m.

Na nekaterih cestah je zaradi oranja njiv prav v bankine voda zastajala na cestišču in s tem dodatno ogrožala varnost v prometu. O tem je bila obveščena komunalno cestna inšpektorica Darja Baloh Jehart.

Zardi razmočenega zemljišča se je ponovno sprožil zemeljski plaz na lokalni cesti pri Bošniku v Radušah 16, tako da je bila cesta neprevozna. Na tej lokaciji se je na Bošnikovem travniku utrgal nov plaz v izmerah 120 x 50 x 3 m, ki je uničil del na novo urejenega travnika.

ReCO nas je tudi obvestil, da je zemeljski plaz zasul makadamsko cesto Sleme – Andrejev dom, ca 1800m od Zg. Kotnika. Plaz je zasul cesto v širini 15 m, tako da ni bila prevozna. V delu plazu je bila tudi večja smreka, ki je grozila, da bo padla na cesto. Prevoznost ceste smo zagotovili z odstranitvijo plazu z gradbeno mehanizacijo Cirila Cokan iz Podgorja.

Dopoldan nas je obvestil referent za infrastrukturo Kuhelnik o sproženem večjem plazu na lokalni cesti

Bobnar - Sveta Neža. Odnoslo je polovico ceste v dožini ca 30m (slika 2). Plaz je zgrmel v globino 15m, kjer je zasulo potok. Javno komunalno podjetju je ustrezno obveščena preko lokalne radijske postaje. Škoda je za naše razmera zelo visoka in znaša ca 15.000.000,00 SIT. Ta del ceste je bil v lanskem letu na novo asfaltiran.

Pri pregledu celotnega območja vodotoka Suhadolnica je bilo ugotovljeno, da je vodostaj na meji poplav in da so erozijski učinki znatni (Podgorje 105), vendar se nikjer niso pojavile poplave oziroma prestop bregov, kot so poročali na Radiu Slovenija.

Poleg omenjenih smo v naslednjih dneh opravili ogled plazov: Krnc, Pameče 193, kjer plaz ogroža tri hiše; Hribnik, Sele 43, kjer je plaz odnesel sadovnjak in travnik; Ogris, Sele 49B, kjer plaz ogroža dovozno cesto zaradi potoka Pikernica, ki se zajeda v hrib pod dovozno cesto.

Pri večini plazov je glavni vzrok poseg v prostor, zato nas narava opozarja na previdno in smotrno ravnanje. ▲

koroška banka

Koroška banka d.d., Slovenj Gradec,
bančna skupina Nove Ljubljanske banke

Skupaj uresničimo želje

Imate tudi vi veliko načrtov in želja v življenju ?

Da boste želje lažje uresničili, vam ponujamo različne oblike postopnega varčevanja. Vsak začetek je težek. Vendar zakaj ne bi zdaj naredili prvega koraka? Izbirate lahko med:

- modrim varčevanjem** (najnižji znesek mesečnega pologa je 5.000 tolarjev)
- varčevanjem za pridobitev rente** (najnižji znesek mesečnega pologa je 5.000 tolarjev)
- srebrnim varčevanjem** (najnižji znesek pologa je 2.000 tolarjev).

Ponujamo pa vam še dodatno ugodnost – **stanovanjski paket**.

Po dopolnjenih treh letih varčevanja vam in vašim družinskim članom ponujamo možnost najema posojila za nepremičnine po obrestni meri, ki je ugodnejša od obrestne mere, ki velja v času najema posojila za redne bančne ponudbe. Višina posojila, ki vam ga odobrimo, je največ trikrat tolikšna kot privarčevana sredstva z obrestmi.

Vabimo vas v naše poslovalnice, kjer vam bomo z veseljem podrobneje predstavili različne oblike varčevanja in vam pomagali izbrati za vas najprimernejšo.

Ob tej priložnosti vam Koroška banka d.d. Slovenj Gradec želi srečno in uspešno leto 2001.

Vaša banka
Koroška banka d.d.
Slovenj Gradec
bančna skupina
Nove Ljubljanske banke

SPOMINI NA DRUGO SVETOVNO VOJNO ŠE NISO ZBLEDELI

ANICA MEH

Kako ohraniti tradicijo, vrednote in izročila boja NOV za prihodnje generacije in kako ohranjati ter uveljavljati trajna znamenja NOB? Odgovarjanje na ta vprašanja je bilo in še vedno je naša trajna naloga in smisel našega obstoja.

Tega se krajevna organizacija ZB NOV Stari trg pri Slovenj Gradcu dobro zaveda. Zato je na pobudo predsednice Marinke Butolen organizirala prireditve "Še pomnite tovariši", 25. novembra 2000. Na prireditvi je vnukinja prvoborca Vasiljka Markoviča brala zapise spominov članov ZB NOV Stari trg na 2. svetovno vojno.

JOŽE POGOREVČNIK

Bil je mobiliziran v nemško vojsko in poslan na rusko fronto. Tam je bil ranjen in dobil dopust, s katerega se v nemško vojsko ni več vrnil. Odšel je v partizane in se največ zadrževal in se boril v Zgornji Savinjski dolini. Večkrat je moral oblečen prebresti reko Savinjo, ob vsakem vremenu. Spominja se, kako so zavezniki partizane zalagali z orožjem in opremo, ki so jo s padali metali na osvobojeno ozemlje. Ko je sovražnik ponovno zasedel Zgornjo Savinjsko dolino, je umik preko Menine planine terjal ogromno naporov in nevarnosti. Prišel je na Mozirske planine in od tam na teritorij Graška gora - Razbor, kjer je oskrboval zemljanke.

FRANC TURIČNIK

Tudi on je bil mobiliziran v nemško vojsko in tudi poslan na rusko fronto. Po prihodu na dopust je šel v partizane in bil dodeljen gospodarski komisiji. Najbolj so mu v spominu ostala oskrbovanja bolnišnic na Pohorju - Pavčkove bolnice. Ta komisija je pobirala hrano in drug material po zbirališčih, ki so jih zalagali aktivisti. Takšno delovanje je zahtevalo veliko poguma, naporov in iznajdljivosti, saj so Nemci na tem območju veliko hajkali.

FIŠERJEVI DEKLETI MIKA IN PAVLA

Njuna domačija je bila ob gozdu nad Slovenj Gradcem in je imela izredno ugoden položaj za partizansko gibanje. Cela Fišerjeva družina je sodelovala v obrambnem sistemu. Nemce so spretno zavajali, da so aktivisti lahko uspešno izvajali svoje naloge. Sestrična z mamo je prišla k njim iskat zavetje. Bila je visoko noseča. Ko je prihajal njen čas, je šla k sosedu in tam želela počakati porod, a Nemci so jo presenetili. Z materjo sta se skušali prebiti iz obroča skozi okno, a so ju dobili Nemci, ju suvali in topli. Nosečnica je dobila popadke in so jo odpeljali v bolnišnico Slovenj Gradec, mater pa v zapor v Maribor. Rodila je sina, ki so ji ga vzeli in tudi njo odpeljali v Maribor. Obe sta nato bili premeščeni v taborišče v Ravensbrück. Otroka so domači uspeli dobiti iz bolnice in sta zanj skrbeli 23 letna Mika in 15 letna Pavla.

Fišerjevi so zaradi varnosti spali izven doma in se tako zavarovali pred selitvijo.

ŠTEFKA HORVAT

S šestnajstim leti je videla prvega partizana. Ranjen je bil skrit v hlevu, od koder ga je po desetih dneh oskrbe domačih prišla iskat Šercerjeva brigada. Kadar so bili v hiši partizani, sta z bratom Ivanom stražila in opazovala okolico. Hudo je bilo stražiti pozimi, ko je mraz sekal do kosti. Očeta so nekoč Nemci postavili za zid in ga hoteli ustreliti. Vsa družina je kleče prosila zanj. Ustrelili ga niso, pač pa so ga vzeli s seboj, da jim je nosil municijo, ko so šli v hajko okrog Sv. Duha in proti Podgorju. Tam so ga spustili.

MOJCA JAPELJ

Takrat je bila šolarka zadnjega razreda meščanske šole v Mežici, kamor se je s sošolci vozila z avtobusom. Ko se je nekoč vrnila iz šole, sta ji mačeha in sosedka povedali, da Nemci pripravljajo hajko v Koprivno. Vzela je kanglo za mleko in se s kolesom odpeljala proti Koprivni k stricu in teti in jima povedala o

hajki. Stric je pravočasno pomagal v skrivališče dvema partizanoma, ki sta bila bolana. Mojca je po končanem šolanju še naprej uspešno delovala kot mladinska aktivistka.

JOŽE KOTNIK

S partizani je pričel sodelovati na področju oskrbe s hrano številnih brigad, bolnic, članov okrožja in oblastnega komiteja, ki se je zadrževal v bližini Uršlje gore. Bil je določen za finančnega referenta in za socialno skrbstvo. Zaradi bližine Slovenj Gradca, kjer je bila vojska, policija, gestapo in tudi vermani, je bilo njegovo delovanje zelo nevarno. Raduški krajevni odbor osvobodilne fronte jim je bil v veliko pomoč. Gradili so zemljanke in tudi večkrat padli v zasedo. Prirejali so tudi mitinge in tako osveščali ljudi o NOV. Jože je bil premeščen v Golavabuko kot vodja gospodarske komisije, kjer je deloval do osvoboditve.

PEPCA HOVNIK - AREH

Vsa njena družina je bila zaradi izdajstva in maščevanja sovražnika izseljena iz rodne domačije Setl v Pamečah. Najprej je bila Pepca seljena v Maribor, nato na posestvo Kristanenhof v okolico Celja. Ostala družina je okušala taborišča Fronlajten, Ravensbrück in Dachau. Dva brata sta uspela oditi v partizane. Pepca je bila iz Celja premeščena v Kidričevo, kjer so gradili tovarno aluminija. Tu je delala težka dela. Ko se je bližal konec vojne, so izseljence umaknili v Maribor, kjer so morali čistiti ruševine. Z nekaj sojetnicami ji je uspelo pobegniti in se srečno prebiti v domače Pameče.

FRANC KARNER

V minerskem vodu je bil bolničar. Večkrat je miniral progo na relaciji Prevalje - Celovec, da je bil oviran železniški promet. Takšno delo je zahtevalo dobre živce in korajžo.

STANE BUTOLEN

Bil je borec 1. jugoslovanske brigade NOV Jugoslavije, ki je bila ustanovljena leta 1943 kot odred v Kolomni pri Moskvi. Brigado je ob odhodu v Romunijo

na fronto julija 1944 sestavljalo 271 Srbov, 241 Hrvatov, 139 Bosancev in Hercegovcev, 28 Makedoncev in 940 Slovencev. Bili so prva zavezniška vojaška enota, ki je prešla Transilvanske Alpe, se preko Karpatov prebila do Donave in v Jugoslavijo. Stane je sodeloval v mnogih bitkah po južni Srbiji, Bosni, Sremski fronti, Hrvatski, Zagrebu. Najbolj mu je v spominu štiridnevni boj za Čačak. V teh bojih je bil težko ranjen tudi oče našega predsednika države Milana Kučana, ki je podlegel ranam v frontni bolnišnici v Gornjem Milanovcu. Med težko ranjenimi je bil tudi Stane.

VASILJKO MARKOVIČ

Bil je porvoborec Kraljevačkega bataljona. Spominja se borb z ustaši, s katerimi so se borili prsa ob prsa na hribu Kupres 1942 leta. Temu bataljonu je pripadala čast, da je varoval Tita in vrhovni štab in Vasiljko se najtopleje spominja, kako prisrčen odnos je imel maršal Tito do borcev.

Zapisani spomini so le povzetki tistih, ki so jih avtorji pripravili in jih hrani krajevna organizacija ZB NOV Stari trg v svojih arhivih. Ob poslušanju le - teh je marsikateri poslušalec dobil vlažne oči, ko so ga prebrani spomini privedli nazaj v tista težka, a slavna leta naše zgodovine.

Med člani ZB je bilo precejšnje število mladih pridružitvenih članov, ki so z zanimanjem prisluhnili spominom. Tako si bodo lažje izoblikovali predstavo in pravilni odnos do vsega, kar je bilo potrebno storiti za svobodo in današnjo stvarnost.

Tega večera udeleženci ne bodo pozabili. Obljubili so si, da bodo s pisanjem spominov nadaljevali in v njih ohranili zgodovino krajev okrog Uršlje gore in Pohorja ter v opomin naslednjim rodovom ohranili tudi spomine na trpljenje naših ljudi v tistem času, ko jih je sovražnih hotel iztreti. ▲

Povzetke s prireditve "Še pomnite tovariši" je zapisala Anica Meh.

SPOMINI OB NOVEM LETU

RUDI REBERNIK

Spet mineva leto in prihaja čas, ko bomo tehtali in ocenjevali dogodke, vesele pa tudi žalostne, iz minulega leta. Segli si bomo v roke in si želeli vse najboljše, obenem pa hitro pozabili na te čase. Spominjali se bomo svojih prijateljev in znancev, živih in mrtvih in trenutkov, ki smo jih skupaj preživeli. Zimski, posebno pa predbožični čas je čas spominov, ko se posebno radi spominjamo svoje mladosti, otroških let in šolskih časov. Naši generaciji, ki je preživljala drugo svetovno vojno, je ta čas še posebno drag, ker ga lahko primerjamo z leti, ko smo morali te praznike preživljati v tujini. To so bili grenki in težki časi, ko nam je samo spomin na domači kraj in rojstni dom dajal moči, da smo vztrajali in tako preživeli.

Tudi jaz sem se, kot tisoč drugih, po vojni, v hladnih decemberskih dneh, leta 1945 vračal v domovino iz vojnega ujetništva v Angliji. Še vedno se dobro spominjam, kako so nas nekega meglenega novemberskega dne leta 1945 odgnali iz ujetniškega taborišča blizu Manchestra v srednji Angliji na železniško postajo, nato pa z vlakom do pristanišča v Liverpool. Tam nas je že čakala velika transportna vojaška ladja, kamor smo se vkr-

cali in odpeljali še isti večer. Že nekaj dni prej so nas v taborišču obiskali jugoslovanski vojaški predstavniki in nam razložili, kakšne razmere so doma. Vsakdo se je lahko odločil, ali se hoče vrniti domov ali pa ostati. Slovenci smo se, razen redkih posameznikov, z velikim veseljem odločili za vrnitev v domovino, čeprav so nas mnogi svarili, da nas doma ne čaka nič dobrega. Že od 6. junija leta 1944, ko je bila invazija na Francijo, ves transport po zraku in po morju pa je bil blokiran, smo bili vsi Slovenci brez vsakih vesti od doma, zato nas nihče ni mogel pregovoriti, da se ne bi vrnili domov. Angleške oblasti so se do nas Slovencev vedle zelo korektno in vljudno. Ujetniška oblačila so nam zamenjali s čisto novo vojaško opremo, seveda brez orožja, tudi obutev in perilo smo dobili. Potovanje domov je trajalo skoraj en mesec. Najlepše dneve smo preživeli na voznji po morju, najprej ob angleški obali, nato po odpretem Atlantskem oceanu, nadalje okrog Španije in Francije skozi Gibraltarski kanal v Sredozemsko morje, nato ob severno afriški obali, okrog Sicilije, skozi Mesinska vrata, pristali pa smo v južnoitalijanskem pristanišču Toronto. Ta vožja po

morju je trajala skoraj teden dni, saj je bilo treba voziti previdno, ker je bilo v morju še veliko eksplozivnih teles.

Bili so lepi, sončni, poznojesenski dnevi. Bili smo srečni, ker smo bili siti in vozili smo se proti domu, kar je bilo najvažnejše. Teh nekaj dni na voznji po morju je bilo najlepših v mojem polletnem ujetniškem življenju.

Potovanje po Italiji proti Sloveniji pa je bilo že čisto drugačno. Zaradi razdrtih prog in uničenih železniških postaj je vozil tovorni vlak zelo počasi proti Divači. Tam nas je angleško vojaško spremstvo dokončno predalo jugoslovanskim oblastem. Tu so nas razdelili po vojnih okrožjih in domovinskih okrajih in jaz sem bil dodeljen za transport v Celje, kamor smo odpotovali še isti večer. V Celju so nas nastanili v zapore v Starem piskru v celice, kamor so prej Nemci zapirali svoje zapornike. Takrat se nam je že začel vzbujati rahel strah, kaj se bo z nami zgodilo. Vendar smo bili kmalu potolaženi, ko so nam povedali, da bomo lahko po kratkih zaslisanjih in poizvedovanjih na domačih krajevnih odborih šli domov. To je potem še trajalo dober teden dni in mi smo se lahko seznanili z vsem, kar se je v času okupacije doma dogajalo. Stanovali smo v skupnih celicah z zamreženimi okni in linico na vratih. V kotu je stala velika železna posoda s pokrovom, kjer smo lahko opravljali svoje potrebe, kar v navzočnosti osta-

lih, kar je zbuvalo vedno veliko smeha.

Odnos stražarjev in preiskovalcev je bil do nas zelo prijateljski in tudi sicer smo bili deležni enake oskrbe kot stražarji in drugo osebje. Po dobrem tednu dni v pravih jetniških celicah so nas začeli pošiljati domov. Jaz sem dobil železniško vozovnico do Slovenj Gradca in neke nedelje zjutraj sem se odpeljal z vlakom do domače postaje. Še isti dan sem srečno prispel domov v Razbor. Veselje doma je bilo nepopisno, ko smo bili po tako dolgem času spet skupaj. Na žalost se veliko mojih prijateljev in sošolcev nikoli ni vrnilo domov. Ko smo se tri leta pred koncem vojne poslavljali, nas je usoda gnala v razne kraje sveta in veliko jih je ostalo tam, pod tujo zemljo.

Nekaj dni po prihodu domov sem se javil krajevnemu ljudskemu odboru v Razboru. Spet se mi je po dolgem času razkril pogled na domačo vas in farno cerkev sv. Danijela, na staro razborsko šolo, ki sem jo obiskoval s svojimi prijatelji in sošolci 8 let. Ko pa so na božično noč v cerkvi zado-nele orgle in se je razlegla Sveta noč v domačem, slovenskem jeziku, so bile vse vojne tegobe in trpljenje pozabljene.

Naj bo ta zapis v spomintistim, ki se iz vojne niso vrnili, ostalim pa, ki so to doživljali za obujanje spominov na tiste čase. ▲

Vas Razbor, kot je izgledala ob mojem odhodu v vojsko in takšno sem nosil v spominu vsa tri leta vojne in ujetništva. Vojna je pustila svoje sledove tudi na njej.

Z LEVSTIKOM NA POHODU TAKO IN DRUGAČE

MILENA CIGLER GREGORIN

Letos je bil že štirinajsti pohod po Levstikovi poti od Litije do Čateža. Niti pomislila nisem, da ne bi šla, čeprav sicer nisem navdušena nad ponavljanjem istih pohodov, ampak raje menjavam smeri, tega pohoda pa se rada udeležujem zaradi lepe jesenske narave, posebno če jo očari sonce, kot je bilo tokrat...

Ker so jesenska jutra po večini meglena, sem se v začetku poti prestopila meditiranju.

Tako sem v začetku obudila spomin na Levstikov drugi znameniti pohod s Češke proti domu. In ko bi bil naš znameniti rojak takrat vedel, da bomo v njegovo čast hodili truma vsako prvo soboto v novembru, bi si vzel predujem od svojih rojakov, da mu ne bi v želodcu in v trebuhu tako neusmiljeno krulilo. Da jo je takrat brez beliča peš ubral domov, je že bila v žepu huda suša, saj sicer bi se poslužil kakšnega prevoznega sredstva.

Njegovi rojaki pa, kot da še danes sočustvujejo z njegovim praznim žepom in praznim želodcem, se vsi pot od Litije do Čateža na moč trudijo, da bi nasitili romarje in kmetice, gostilničarji in še privatni lastniki zidanic ponujajo vse mogoče dobrote... Ker slučajno na ta dan praznuje tudi sv. Martin, pa prirejajo še pokušino mladega vina in razveselijo nekatera mrka čela romarjev, ki se že skoraj naveličano podajajo na to popotovanje.

Pot med zidanicami je služil Levstiku za okvir, ko je delal znameniti literarni program. Izmed novodobnih romarjev, ki so povsod člani različnih planinskih in maratonskih društev, težko, da bo vzknila takšna literarna mojstrovina, kot se je posrečila našemu dolenskem pisatelju. Zidarjeva Tona, ki je že zdavnaj na britofu, se verjetno obrača v grobu, ko so jo rojaki iz Moravč proglasili za »nesojeno« Levstikovo ženo. Kajti, ne glede na Levstikov genij, vsaka zdrava in normalna punca tudi v Toninih časih razen pod prisilo staršev ni osnovala družine z moškim, ki je brez rednih dohodkov še sam sebe s težavo vzdrževal in si je zaradi pomanjkanja nakopal kup nevarnih črevesnih in drugih bolezni ter še razmeroma mlad zaradi tega zapustil ta svet.

Kot je Levstik umetelno zvil svoj literarni program v sproščen klepet ob mlademu vinu v raznih postojankah - zidanicah in krčmah, tako bi po mojem mnenju organizatorji popotovanju lahko dali malo več vsebine.

Ta njegov program gre v takšne podrobnosti, kako in kaj naj se za narod piše, da bi se dalo iz njega izluščiti tudi kaj uporabnega za popravitve poti.

Lahko pa bi spravili v življenje njegove popotne dogodivščine, ki jih ali sam vidi ali pa jih pripovedujejo ljudski pripovedovalci npr o ženskah - kokošaricah, ki peljejo kokoši na sejem, pa jim le te pri zidnici »sfrčijo« po vinogradu, o Selščku, padarju in »ljudskemu ranocelniku« (brez papirja), o Mrtolazu, ki je v resnici faliran študent, sicer pa krojač, ki hodi po hišah in si tako služi revni kruh, o ljudski pesmi in »Kančniku«, ki jih sklada. Levstik je navdušen nad skladanjem in ohranjanjem ljudskega blaga pri naših južnih bratih, toda za Slovence trdi, da jim zameri zanemarjanje svoje kulture, to je tudi petje in pripovedovanje ljudskih, naj bo pesmi, basni, zgodb ali poskočnic. Trdi, da ljudsko blago izgineva in da je malo pripovedovalcev in pevcev te vrste blaga.

To, da organizator na cilj, v Čatež, pripelje častne goste, ki se v govoru dotaknejo trenutnega kulturnega utripa v primerjavi s kulturnim utripom pisateljevih časov, ni narobe. Pa vendar bi bilo veliko bolj privlačno, če bi častni gost tudi sam »prešvicel« vsaj del poti npr. od Moravč in bi bil v bolj pristnem stiku s pohodniki, potem bi se jih njegov ali njen govor bolj dotaknil. Tako pa samo Milan in Štefka »upata« vzeti pot pod noge, pa še ta dva tako hitita, kot bi imela normo. Ostali gostje, ki jih mimo pohodnikov peljejo nobel avtomobili, pa ne morejo pričarati vzdušja, kakor bi ga, če bi s preprostimi ljudstvom tudi pretrpeli del poti in se skupaj z njimi povešeli.

Saj to bi bilo v duhu Levstika: za preprosto ljudstvo, ki ga je trdo življenje in pomanjkanje ter vse druge nadloge naredilo žilavega, močnega, pametnega, celo prebrisanega, željnega pa lepe besede in zabave. Kako so na uho vlekli, ko se je v neki vasi igrala igra, da se je videlo, kako so ljudje dovtetni za zabavno ali poučno besedo, to razlaga pisatelj v pričujoči knjižici. Da pa zaključim tale zapis s poti, se spodobi, za Martinov dan zabeliti s kakšno okroglo in bom predstavila eno, ki se poda v ta čas in je ljudska:

Sveč Martin je rojen bil v ogrski deželi, na Laškem se je gor zredil v strahu in veselju od očeta, matere ajdovske.

Foto M. Martinc

Šopek rož smo nabrali, na gomilo vajino jih dali, zraven svečko smo prižgali in v tišini z vama pokramljali.

IVAN LUŽNIK - Smrečnik 1910 - 2000
JOŽE LUŽNIK - Desetnikov Jože 1951 - 2000

V torek prvega avgusta smo se v lepem in sončnem popoldnevu na pokopališču v Trbonjah poslovili od sorodnika in sokrajana Ivana Lužnika, po domače Smrečnika.

Njegova skoraj 90 let dolga življenska pot je stekla 7. novembra 1910 leta na Destovnikovi kmetiji, kjer je preživel otroška in mladostna leta. Po končani osnovni šoli v Trbonjah se je v Vuzenici izučil za mesarja, njegova prva zaposlitev pa je bila pri Popiču v Slovenj Gradcu. Po nekaj letih mesarskega dela se je zaposlil v železarni Ravne na Koroškem, nazadnje pa je našel zaposlitev na železnici, kjer je najprej delal kot progovni delavec, pozneje pa je bil obhodnik proge vse do svoje upokojitve leta 1970.

Tudi druga svetovna vojna mu ni prizanesla in ob koncu leta je nekaj mesecev preživel v mariborskih zaporih. Leta 1946 si je za svojo življensko sopotnico izbral Marijo in svoj prvi skupni dom sta si uredila v Dobrihah, pozneje pa sta se preselila k Smrečniku v Trbonje kjer sta s pridnostjo, varčnostjo in odrekanjem obnovila hišo. Na jesen življenja so se mu misli večkrat vračale v čase, ko se je na reki Dravi znašel med flosarji, kako je ob prostem času, kadar ni bil povabljen kam na domači praznik - koline, rad hodil na lov, kjer ga je obkrožala lepota narave.

Tako kot narava spreminja svoj čas in vse prehitro mineva je minila tudi njegova življenska pot. Naj mu bo lahka domača zemlja.

Po dvajsetih dneh pa je smrt spet posegla v Desetnikovo družino in iz njihove sredine iztrgala Jožeta Lužnika, Desetnikovega Jožeta, ki se je rodil 17. marca 1951. na Desetnikovi kmetiji.

Bil je tretji in najmlajši v družini. Skrbna mama Marija in oče Maks sta mu nudila veliko skrb in ljubezen, saj je bil že kot otrok precej bolan.

Usoda mu ni naklonila, da bi si ustvaril družino, zato sta po smrti staršev za njega skrbela brat Maks in svakinja Vera. Jože je bil posebej v svojem kraju. Rad je zahajal v veselo družbo in ljudje so ga poznali tudi v širši okolici kot veselega in šega-vega. Takega kot je bil Jože ga bodo domači in številni prijatelji ohranili v lepem spominu.

Mirko Lužnik

* 1922
+ 2000

FANIKA ROZMAN

Boleče je med nekdanjimi sodelavci odjeknila vest, da se je 8. novembra letošnjega leta isteklo življenje Faniki Rozman, dolgoletni sodelavki na gozdni upravi Mislinja. Žalovali so tudi pohorski gozdovi, ko so bili zaviti v meglo in so tako otožno prinašali zadnji pozdrav. Gozdovi mislinjskega Pohorja s svojimi obronki so tudi njej dajali zavetje, varnost, moč in vir za življenje. V prispodobi so ti gozdovi kot mogočno drevo, ki ga je s smrtjo slehernega, ki ga je varoval, manj ...

Fanika Rozman se je rodila 23. novembra 1922 v delavski družini v Mislinji. Oče je bil železničar in štirje otroci, ki so se rodili v zakonu, so imeli dokaj brezskrbno mladost, saj je očetova državna plača zadoščala za glavne potrebe družine. Po osnovni šoli v Sentilju je končala še meščansko šolo v Slovenj Gradcu. Ta izobrazba ji je omogočila, da je dobila prvo službo na občini Mislinja. Čeprav zavedna Slovenka, je imela srečo, da je službo obdržala tudi pod nemško oblastjo. Bila je prevajalka in opravljala je še blagajničarske posle. O tem obdobju ni rada veliko govorila, saj je bilo prežeto s preveč strahu, pa tudi hvala ni bila del njenega značaja. Navezala je stike s prvimi partizani in jim pošiljala koristne podatke in informacije o številu vojakov v postojanki, gibanju nemške policije, racijah, priskrbela je živilske karte, itd. Vešče je ponarejala nemške dokumente, s katerimi so potem slovenski fantje bežali iz nemške vojske k partizanom. Nemci so jo sicer večkrat osumili, vendar se je vedno srečno končalo.

Po osvoboditvi leta 1945 je še nekaj časa ostala v državni službi na okraju v Šoštanju, leta 1946 pa se je zaposlila na gozdni upravi Mislinja kot administratorka. Tej službi je ostala zvesta vse do svoje upokojitve leta 1979. Vzorno je opravljala vsa pisarniška dela do vključno gozdarske statistike. Tisti, ki prebirajo gozdno kroniko uprave uživajo ob čitanju njene lepe pisave, v kateri so opisani vsi pomembni dogodki v preteklosti do danes.

V življenju je poskrbela tudi za družino. V zakonu je preživela 51 let in rodila dva otroke. Z možem Rajkom sta si v Mislinji postavila prijeten dom in spravila otroke do poklicev. Kljub skrbi za družino in službo je vedno našla čas tudi za druge aktivnosti. Bila je tajnica organizacije ZB, celih osem let pa tudi tajnica društva upokojencev.

Vsi, ki smo jo poznali in z njo delali, jo bomo ohranili v lepem spominu.

Ivan Lekše

Zelo si te želimo,
na grob tvoj pohitimo,
tam skupaj smo
v nemi bolečini,
a z nami so prelepi
le spomini.

V SPOMIN

Šestega decembra 2000 mineva 10 let, od kar nas je v prometni nesreči zapustila naša draga

ANICA RADER,
roj. Jeromel iz Slovenj Gradca.

Hvala vsem, ki stojite ob njenem grobu in se je radi spominjate ter ji prižigate svečke.

Žalujoci vsi njeni najdražji!

* 1926
+ 2000

MARIJA VERONIG,
roj. Kopriva

Draga Micka!
V najgloblji od dolgih noči
nevidni žarek belega meseca
kot lebdeči angel
ob zvezdni glasbi.

Rojena v Mislinjski Dobravi v družini z več otroki si morala že zgodaj od doma. Vzela si vdovca iz svoje vasi in si z njim ustvarila nov dom.

Bila si vseskozi dobrosrčna in dobrovoljna in pesniška duša. Pesmi so bile tvoje zatočišče in tvoja ljubezen.

V osnovni šoli Šmiklavž se te bodo spominjali kot "deklico za vse", saj si kuhala, čistila, če je bilo treba, pa tudi postorila še kaj drugega, da so bili otroci in učitelji zadovoljni. Tvoj veseli značaj in dobra volja sta bila nalezljiva.

Na žalost nisi dočakala objave svoje pesmi, zato ti z zamudo objavljamo tole, mogoče je v njej delček tvoje usode in dejstva, da si se prepozno odločila za partnerstvo. Glasi pa se takole:

Prevarana

Ljubezen je lepa,
čeprav je slepa.
Ko dekle fanta zagleda,
se sploh ne zaveda,
da včasih ni prav,
da daš mu pozdrav.

Srček se vname,
v ljubezen verjame,
dekle pa spozna,

da fant drugo ima,
naslednjo soboto,
k poroki bosta šla.

Je svatba vesela,
ker dva sta se vzela,
nesrečno dekle,
pa toči solze,
zakaj tako hitro verjela mu je.

Marija Veronig

Ob slovesu in spremstvu na zadnji poti se njene sestre in sorodniki iskreno zahvaljujemo: šmiklavškim cerkvenim pevcem, govornikoma Beloviču in Jožetu Mirkacu ter gospodu župniku iz Smartna pri Slovenj Gradcu za pogrebni obred.

Milena Cigler Gregorin

Življenje preprosto je bilo,
a dobrote dobre, nepozabne
so.
Tišina zdaj tvoj grob naj pazi,
počivaj v miru,
mož in oče dragi!

V SPOMIN

21. januarja bo leto dni, od kar je za vedno odšel od nas dragi mož, oče in dedek

FRANC JAVORNIK,
p.d. Muščev oče iz Brd.

Zahvala vsem, ki prinašate rože in sveče na njegov grob in se ga spominjate.

Žalujoci: žena Marija, sin Stanko in hčerka Milka ter sestra Tončka z družinama.

* 1932
+ 2000

EMA MARTINC

... "In zdaj, ko je školjka umrla in je prazno lupino življenje naplavilo na obalo, bom tvoj biser pobrala, ga nežno pogladila in ga za vedno shranila v svojo dušo, k mojim biserom ..." (S.R.)

... Slovo je vedno težko, še posebej je hudo zdaj, ko se poslovljamo od tebe, mama. Ja, ti bi zamahnila z roko in dejala: "Kar ne komplicirajte." Ampak ni te, da bi to rekla in nam je hudo, neznosno hudo ...

Tvoja volja do življenja, humor in sposobnost druženja, so bile le tri od mnogih tvojih vrlin, ki si jih dobila za doto od Petra in Čebularja. Takrat, ko sta se z očetom vzela, se je vajina skupna volja še podvojila, vse v želji, da ustvarita topel in ljubeč dom nam otrokom, sebi. Vedno si bila za novosti in oče ti je sledil, res je včasih godrnjal, a vseeno si ga vedno znala prepričati. Pa kar naprej si "bdela nad svojimi številkami", petnajstega v mesecu je malo manjkalo, da nisi prespala kar v Fecru. In ob sobotah je dišalo pri nas: najprej po čistilih in po svežem, proti večeru pa po potici, buhtelnih in krofih ... za otroke, snaho, zeta, vnuke, sorodnike, ki so prihajali ob nedeljah.

In potem nam je zbolel oče, in ko je umrl, je umrlo veliko tvojeja nasmeha z njim. A sčasoma si našla uteho; na svojem vrtu, med vnuki, pri sosedih, v župnišču, pri Čebularju ... in nekako si premagovala žalost ob izgubi svojega Edija. Nagajalo ti je srce in ko si lansko jesen odločno odšla v Valdoltro na operacijo kolka z besedami: "Tako ne morem več živeti, naj se zgodi, kar se mora," nas je preveval čuden strah. Prišla si domov, počasi si napredovala, a tvoja volja do življenja je kar nekam usihala, bila si čudno mirna. Ampak David, tvoj edini vnuk, te je vendarle še vedno spravil v dobro voljo. Vse do tistega petka, trinajstega v mesecu oktobru, takrat te tudi on ni več prebudil, kar zaspala si ... in tiho odšla, za vedno ... Ne, nisi odšla. Živiš v nas, preko nas, svojih otrok in vnukov. Vsi imamo tvoj in očetov neusahljiv vir življenja in s to doto gremo dalje, v življenje...

... "Življenje me kliče, moram dalje. Ni še dopolnjeno, kar moram v tem življenju izkusiti lepega in težkega. Ne vem, kakšne preizkušnje me še čakajo in koliko jih bo. Ne smem se ustaviti, kajti življenje je večno pretekajoči se tok ljubezni, ki mu moram pustiti, da teče skozme, ne da bi ga ovirala ali zadrževala ..." (S.R.)

tvoji: Majda, Simon in Andreja

ZAHVALA

Ob izgubi dragega moža, Janeza Sekavčnika, p.d. Metarnika, se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste ga pospremili na zadnji poti, darovali cvetje, sveče in svete maše ter mi izrekli sožalje.

Hvala sorodnikom za pomoč, ki ste mi jo nudili v najtežjih trenutkih, Darku Primožiču za vso organizacijo, pevcem, govornikom prof. dr. Zinki Zorko in Primožiču ter gospodu župniku Marjanu Plohu za opravljen pogrebni obred.

Najlepša hvala patronažni sestri Berti Jež za nego na domu. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoča žena Ana

* 1931
+ 2000

**JANEZU SEKAVČNIKU -
METARNIKOVEMU ANZIJU V SLOVO**

Trdno raste trden hrast,
ravno raste ravna smreka,
krivo raste skrivljen gaber,
nizko raste nizek bor...

Raste v lesu

raste v vrtu

vsi iz zemlje rastemo,

vsi iz zemlje proti nebu.

In je usojeno drevesom

in je usojeno ljudem:

vsak na svetu sam živi,

vsak brez korenin izhira,

vsak v sebi ogenj nosi,

ogjen življenja in ogjen smrti. (T. Kuntner)

Zbrali smo se v žalostnem trenutku slovesa, ko še nebo joče za našim dragim Anzijem, možem bratom, stricem in prijateljem. Bridko je spoznanje, da nam je smrt položena že v zibel ob rojstvu, zato nas vsak odhod še bolj pretrese. Odšel je trden, pokončen in spoštovan kmet, z zemljo v dlaneh in s koreninami v gozdu in hlevu. Odšel je ljubeč mož z iskrivim nasmehom v modrih očeh, odšel plemenit in iskren prijatelj, ki ni dočakal svoje sedemdesetletnice. Zlomila ga je huda bolezen.

Janez Sekavčnik, p.d. Metarnikov Anzi je prijel na svet sončnega 24. junija leta 1931 v domači hiši na Preškem Vrhu kot tretji otrok trdnega kmeta. Po Prežihovo lahko rečemo, da se ni zibal po zibelkah, njegova zibelka so bili razgoni, brazde in zare, žgalo ga je sonce in močil dež, ko ga je skrbna mati nosila s seboj na žetev ali v krompirišče.

Vrata v učenost in življensko modrost so mu odpirali dobri učitelji v domačih Kotljah. Po končani osnovni šoli je ostal doma in se je oprijel pluga, sekire in žage. Ko sta si sestri Micka in Francka ustvarili vsaka svojo družino, je še podeseteril svoje moči, se zalezal v les in v zemljo, še zlasti potem, ko sta po očetovi smrti ostala z mamo sama na kmetiji. Včlanil se je v kmetijsko zadrugo in v gozdno gospodarstvo in koroškim kmetom je dal prenekatero pobudo za boljše gospodarjenje na zemlji, v hlevu in v gozdu.

Ko se je zblizal z drago Ančko z Javorja je bil srečen ob spoznanju, da na kmetiji ne bo ostal sam. Sklenila sta svoji življenjski poti in podpirala drug drugega v lepem in hudem.

Pred skoraj štirimi desetletji so se stikale med nami prijateljske vezi, ko smo tujci, prišli v službo na Ravne. Kako radi smo prihajali h plemeniti Anzijevi mami in k Anziju kot v naš drugi dom! Kako sta tu Mojčina Tinč in Peter našla toplo ognjišče in varno streho! Koliko prijateljev je gostila Metarnikova domačija!

Dragi Anzi!

Za tabo joče ljubljena žena Ančka, ki ti je z nesebično ljubeznijo ožarila življenje, te spremljala v lepem in bridkem in trpe-la za tvoje zdravje.

Za tabo jočeta sestri Francka in Micka, ki sta te, najmlajšega, razvajali in te materinsko spremljali na vseh tvojih življenskih poteh, jočeta njuna rodova, prijatelji in znanci.

Dragi Anzi! Radi bi se ti zahvalili za vse, kar si nam dobrega storil, za naklonjenost, prijaznost in dobroto, za vsak tvoj spodbudni nasmeh, za zgled potrpežljivosti in vdanosti v boleznii.

Moral si umreti, ko so drevesa umita in zemlja napojena, ko ni več muk in ti žalostni november lega na oči.

Ostajaš z nami, le preselil si se v naše spomine.

Počivaj v miru!

prof. dr. Zinka Zorko

V SPOMIN

Frančiška STRMČNIK,

roj. Kraker, p.d. Šuštarjeva mama
1920 - 1999

Letos mineva drugo leto, od kar si nas zapustila. Zaspala si utrjena od težke, neozdravljive bolezni. Zapustila si moža, štiri otroke, 8 vnukov in 11 pravnukov.

Rodila se je 16. februarja 1920 na Vrheh staršem Juriju in Mariji Kraker. Živeli so v Blatnikovi bajti na Vrheh. Šolo je obiskovala na Selah. Zelo rada je pripovedovala o župniku Ksaverju Mešku, ki jo je učil verouk, takrat še obvezen predmet v šoli. Še zelo mlada je hodila na večje kmetije v "taverh" ali dnino. Ko je bila dovolj stara, je šla v službo kot delavka v Tovarno meril, takrat še Mikolčevo tovarno. Hodila je peš, v dežju in pozimi v visokem snegu iz Vrh v Slovenj Gradec. Ker je bila pot prenaporna, si je poiskala sobico pri Fišerju v Starem trgu. Tako je v tovarni in na skupni poti do službe spoznala svojega življenskega sopotnika Jožeta, doma iz Raduš. Po nekaj mesecih poznanstva sta se poročila k Šuštarju v Raduše. Rodila je štiri otroke, zato je zapustila službo in ostala doma za gospodinjo. Ker ni bilo dosti zemlje za dve kravi in svinje, je hodila v "taverh" h kmetom, kjer je imela tudi svoje posevke. Vse je odslužila z delom, saj denarja ni bilo nikoli dovolj pri hiši. Večkrat je nas otroke vzela zraven in nas tako privajala na delo, za kar smo ji hvaležni, saj smo se marsikaj naučili. Vse življenje je morala trdo delat, rada pa je tudi pomagala možu pri čebelarjenju. Dokupila sta tudi nekaj zemlje, da ni bilo treba več sejati drugod. Ko sta se postarala in sta bila že oba utrjena, sta kmetijo predala svojemu vnuku, da gospodari dalje, sama pa sta uživala v meni tako dragi, z rožicami obdani prisrčni hišici, vse do Frančiškine zahrbtno bolezni. Umrla je v bolnici za neozdravljivo levkemijo, popolnoma izmučena.

Jožica Tamše

ZAHVALA

Še nekrat hvala dr. Epšek - Lenart Metki, dr. Pečniku za obiske na domu in osebjem na internem oddelku bolnice Slovenj Gradec ter govrnikom in pevcem za zapete žalostinke. Hvala gospodu župniku Leopoldu Koratu za pogrebni obred in za svete maše, hvala vsem, ki prinašate cvetje in sveče. Hvala tudi vsem, ki postojite ob njenem grobu in prižigate sveče.

Počivaj v božjem miru, draga mama!

Vsi tvoji

ZAHVALA

Vsa leta si naš oče delal, pošteno živel.
Slednjič izmučen od nas slovo si vzel.
Tvoje srce je onemoglo, tvoj dih zastal,
večno boš v naših srcih ostal.

Žalostno je zapel šentjanski farni zvon in nam oznanil, da je prenehalo biti srce

IVANA GUZEJA,

po domače Smukovega očeta.

Tiho smo sklonili glave, saj vsaka smrt pride prehitro in kar nenadoma. Preminil je človek, ki smo ga tako cenili in spoštovali. Zato smo ga v lepem številu pospremili na šentjansko pokopališče.

Če bi človek hotel z nekaj besedami zaznamovati in opisati njegovo življenje, bi lahko rekel le "delo od zore do mraka, ljubezen do svoje domačije in skrb za družino." To je bila njegova sreča. Ni poznal počitka. Ko je bilo delo v hlevu opravljeno, je zapela kosilnica, žaga ali pa traktor. Da je imel plemenito srce, pove tudi to, da je bil dolga leta ključar šentjanske farne cerkve. Vse njegovo delo ostaja za vzgled njegovima hčerama Marjani in Hedviki. Na stara leta si je zgradil miren dom, da bi z ženo Ivanko užival sadove dela. Žal, naš urnik življenja pa je drugačen. Slovo pride iznenada, ko najmanj pričakuješ. Številni venci, svečke, ki smo ti jih poklonila na tvojo dolgo, nepovrnjeno pot, povedo vse.

Zahvaljujemo se vsem, ki ste nam stali ob strani in nam lajšali bolečine. Posebna zahvala gre sosedi Tončki, patronažni sestri Tilčki, dr. Hebru, pevcem za zapete žalostinke, godbi Šentjanž, gospodu župniku za pogrebni obred ter vsem ostalim, ki ste nam stali v teh težkih dneh ob strani.

Žalujoci: žena Ivanka, hčerki Marjana in Hedvika z družinama.

Viktor Levovnik

V SPOMIN

FRANCU ŠTINJEKU

Ljubil si življenje in delo,
ljubil si svoj dom,
a tiho brez slovesa
odšel si v večni dom.

Je čas, ki da,
je čas, ki vzame,
pravijo, je čas, ki celi rane
in čas, ki nikdar ne mine,
ko zasanjaš se v spomine.

Luč spomina bo gorela,
hvaležnost v srcih naših bo živela.

Vsi tvoji

7. TEKMOVANJE GODB SLOVENIJE V ORMOŽU

FERDINAND GNAMUŠ

Godba na pihala Muta ▲

▼ Godba Ojstrica iz Dravograda

Sklad RS za ljubiteljske kulturne dejavnosti, Območna izpostava Ormož je letos, 30. septembra že sedmič organiziral tekmovanje godb Slovenije v zabavnem programu za pokal Ormoža. Nastopilo je deset godb. Iz zgornje Dravske doline sta se tekmovanja udeležili Pihalna godba Muta in Godba Ojstrica iz Dravograda. Program je obsegal paradni del po glavni mestni ulici in skupni nastop na glavnem trgu ter tekmovalni koncertni del v športni dvorani. Pihalna godba Muta je dosegla v prvi kategoriji prvo mesto, godba Ojstrica pa v tretji kategoriji drugo mesto. Obema godbama za uspeh iskreno čestitamo. ▲

ZA RAZVEDRILLO - BOŽIČNO NOVOLETNA NAGRADNA KRIŽANKA

	RAZVEDRILLO	PRIPRAVE ZA SPENJANJE	NOSILNI GRADBENI ELEMENT	OREL TINE	DOMAČE ALI DIVJE PTICE		SMOLLE KAREL	MANUŠE KMEČKE SOBE	KRAJ SLOMŠKOVEGA BIVANJA	REKA V ITALIJI		LASULJA	PODOBA
	NEPRIJETEN NESPO-RAZUM					ŠKRJAST					PETER SEMOLIČ MLADINSKA KNJIGA		
	VRSTA PECIVA					SPOJINA ŽIVEGA SREBRA IN KLOBRA							
	PLJAČA STARIH SLOVANOV SPRAVITI TEKČINO V STEKLENO			OGLJIK PISATELJI SAŠA		STANJE, KO SE NE GOVORI	OSEBNI ZAMEK			ŽIVLJENSKA TEKOČINA			
							RUDI MISKOT RIMSKA SOO			OSREDNJI PROSTOR STARORIMSKE HIŠE		IVANA KOBILCA	
	KOLIČINSKI PRISLOV ALUMINIJEVA RUDA			ALFRED NOBEL	CILJ ZADETKA PRI IGRI Ž ZOGO		ELZA BUDAU	DELUJOČI VULKAN NA SICILIJI RIMSKO OBLAČILO					
ŽENSKO IME					ČLOVEK, KI SE NAČELNO ODREKA UGODJU				GRŠKA ČRKA POLDRAG ZELEN KAMEN			SVET OKROG NAS	DEL VEČJE SKLADBE
OLJEVINA													
ZMAZEK				DRŽAVA V JUŽNI AMERIKI			NEGOVAN GOZD					POVRŠINSKA MERA ORGAN OBLASTI	
LAHKOTNA IGRICA					IZROČILO		AHAČIČ DRAGA			MERITA ČAS			
ILALUNIG OŽBOLT			IVAN MINATTI ALUMINIJ					MAL VITAN	SAMO-GLASNIK	PLES 18. IN 24. ČRKA ABECEDE			
TONA		VEZNIK FOSFOR					REKA V SRBIJI ZAHOD						
	KVAČKANO PREGRIJALO												AVTOR: ANICA HUDERNIK

Rešitve pošljite na naslov uredništva (Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, uredništvo Viharnika, Vorančev trg 1) do 20. januarja. Izžrebali bomo 4 pravilne rešitve in dobitnikom poslali knjižne nagrade.

VIHARNIK

Izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d.d.
2380 Slovenj Gradec, Vorančev trg 1
Telefon: 88/ 43-332, Faks: 88/ 42-684

E-mail: gozd.slg@gg-sg.si

Direktor: Silvo Pritrznik univ. dipl. inž. gozd.

Uredniški odbor: Ida Robnik in Gorazd Mlinšek

Glavna urednica: Ida Robnik

Likovna urednica in grafično oblikovanje:

Marlena Humek

Oblikovalska realizacija: Dizajn studio Humek

Tehnični urednik: Alfi Hutter

Priprava za tisk in fotoliti: Forma Hutter, Maribor

Tisk: ZIP CENTER, Ravne na Koroškem

Vse pravice pridržane, © Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec 2000. Fotografije © avtorji

Avtorja fotografij na ovitku: Marlena Humek

in Peter Vernik, karikatura Gorazd Mlinšek

GOZDNO GOSPODARSTVO SLOVENJ GRADEC

Vorančev trg 1
2380 Slovenj Gradec
Telefon, nc: 88 43 332
Faks: 88 42 684
E-mail: gozd.slg@gg-sg.si

T R G O V I N A

LES

SPECIALIZIRANA TRGOVINA
ZA OSKRBO GOZDARSTVA

V naši gozdarski trgovini LES v Slovenj Gradcu in Radljah vam nudimo vse, kar potrebujete za delo v gozdu: vso gozdarsko orodje in opremo za posek in spravilo lesa, kolesne verige za traktor ali tovornjak, zaščitna sredstva in oblačila za gozdarje, kosilnice in motorne kose, škarje za živo mejo, motokultivatorje in še vse ostalo za delo v gozdu in na vrtu, itd...
Oglasite se pri nas.

SLOVENJ GRADEC, Cesta na Štibuh 1
Telefon 88/501 620, faks 88/42 684
RADLJE (Dvorec), Koroška cesta 68
Telefon 88/71 423, faks 88/71 239

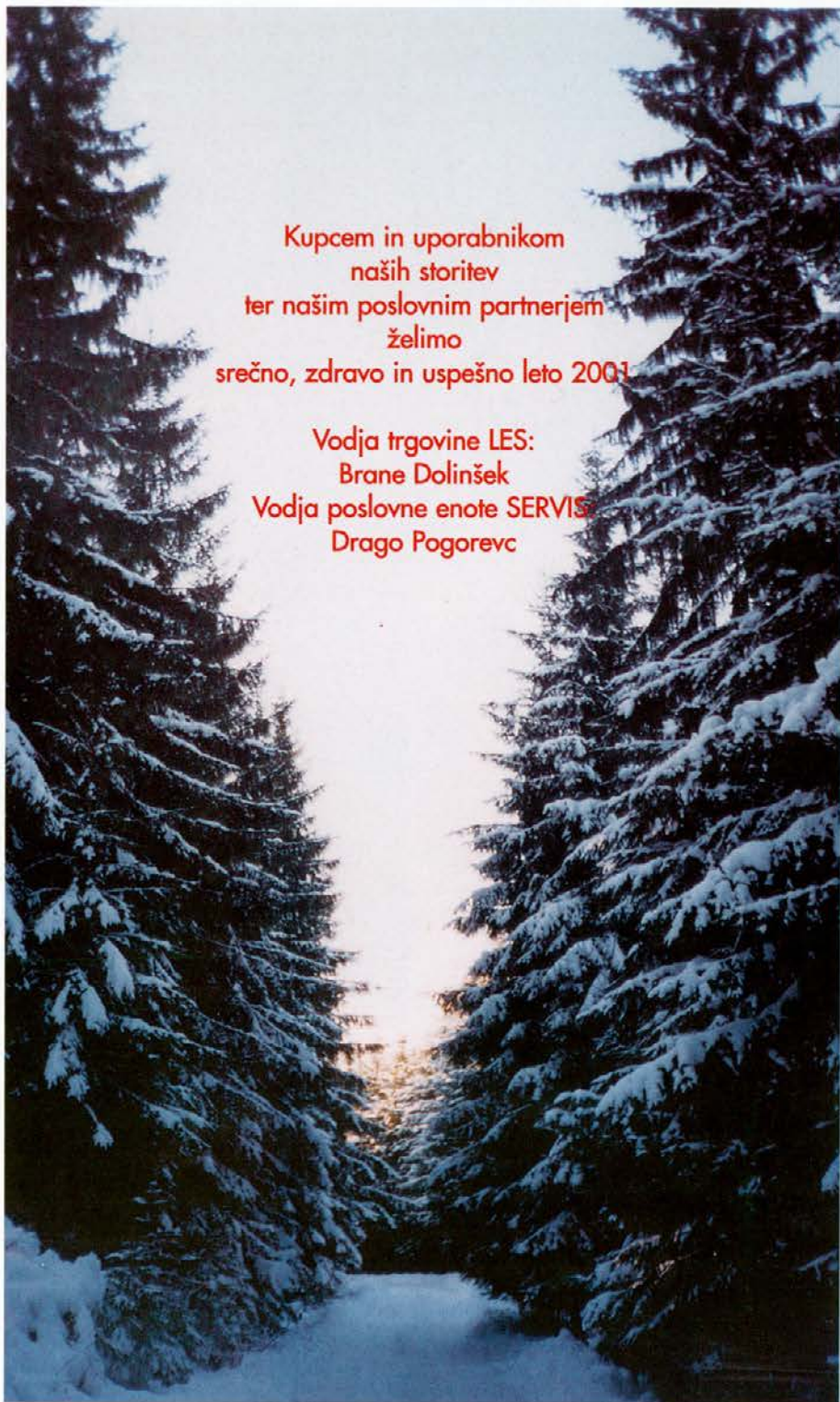
SERVIS

Če ste lastnik tovornega vozila, gradbenega ali kmetijskega stroja, potem prav gotovo potrebujete nekoga, ki vam bo pomagal skrbeti zanj.

S svojimi dolgoletnimi izkušnjami in usposobljenimi delavci vam nudimo
Obiščite nas ali pokličite za dodatne informacije!

Pameče 151, 2380 Slovenj Gradec
Telefon 88 42 061, Faks 88 42 170

- vzdrževanje vseh vrst tovornih vozil z nadgradnjami,
- montažo in vzdrževanje hidravličnih dvigal (pooblaščen servis Palfinger),
- izvajanje meritev tlakov in nastavitve varnostnih ventilov,
- demontažo in montažo avtoplaščev osebnih in tovornih vozil,
- vzdrževanje in popravilo gradbene mehanizacije,
- vzdrževanje in popravilo kmetijske mehanizacije (pooblaščen servis Universal),
- montažo in popravilo gozdarskih vitlov,
- montažo snežnih plugov.

Kupcem in uporabnikom
naših storitev
ter našim poslovnim partnerjem
želimo
srečno, zdravo in uspešno leto 2001!

Vodja trgovine LES:
Brane Dolinšek
Vodja poslovne enote **SERVIS**:
Drago Pogorevc

Študijska knjižnica
 DZ 05
 VIHARNIK
 2000

070 489(497)12 Slovenj Gradec

3005669

KOROŠKA OSREDNJA KNJIŽNICA
 PRVINE

COBISS 8

